

სოფიკო ლობჟანიძე, მარიკა კირვალიძე

სასწავლო პროცესის ხარისხის მართვა სკოლაში

გზამკვლევი ხარისხის მანვიტარების შედარსასკოლო ჯგუფებისთვის

პრაქტიკულ გამოცდილებაზე
დაყრდნობით შემუშავებული
მიდგომები და ინსტრუმენტები
სკოლაში სასწავლო პროცესის
ხარისხის გასაუმჯობესებლად.

სასწავლო პროცესის ხარისხის მართვა სკოლაში
გზამკვლევი ხარისხის განვითარების შიდასასკოლო ჯგუფებისთვის

პროექტის ხელმძღვანელი: მაგდა ბარამიძე

პროექტის ხელმძღვანელის ასისტენტი: ნათია ცაციაშვილი

რეცენზენტი: ხათუნა ბარაბაძე

წინამდებარე პუბლიკაცია შექმნილია კონსულტაციისა და ტრენინგის ცენტრის (CTC) მხარდაჭერით, სკოლა-ლაბის სკოლების გაძლიერების ინიციატივის ფარგლებში და დაფინანსებულია გერმანული ფონდის „Bread for the World“ (BfdW) მიერ.

© გამომცემლობა „დიოგენე“, 2024
ყველა უფლება დაცულია.

შინაარსზე პასუხს აგებს ფონდი „დიოგენე“ და იგი არ ასახავს CTC-ისა და მისი დონორების/პარტნიორების პოზიციას.

ISBN 978-9941-11-872-2

[www. diogene. ge](http://www.diogene.ge)

სარჩევი

წინასიტყვაობა.....	7
რეცენზია	11
შესავალი	13
თავი 1. სასწავლო პროცესის ხარისხის უზრუნველყოფის შიდა სისტემა ზოგადსაგანმანათლებლო დაწესებულებებში	16
თავი 2. სასწავლო პროცესის ხარისხის განვითარების ციკლები	20
თავი 3. სასწავლო პროცესის შიდა შეფასების მეთოდები და ინსტრუმენტები.....	28
3.1. თვითშეფასება	28
3.2. უკუკავშირი	36
3.3. საგაკვეთილო დაკვირვება	37
თავი 4. შეფასების სისტემა მოსწავლეთა სწავლის მხარდასაჭერად	39
4.1. შეფასების ერთიანი პოლიტიკა სკოლაში	39
4.2. მოსწავლეთა შეფასების ვერიფიკაცია	42
4.3. მოსწავლეთა სწავლის მხარდაჭერა განმავითარებელი შეფასების საშუალებით	46
4.4. უკუკავშირი მოსწავლეთა ნამუშევარზე	48
თავი 5. სკოლის ბაზაზე მასწავლებელთა პროფესიული განვითარების შესაძლებლობები	54
5.1. კრიტიკული მეგობარი.....	55
5.2. ქოუჩინგი.....	57
5.3. სასწავლო ჯგუფები.....	58
5.4. მენტორინგი.....	60
თავი 6. სასწავლო პროცესის შიდა ხარისხის მართვის პროცესები და პროცედურები	62

დანართები.....	64
დანართი № 1 – კოგნიტური დიაგრამა, როგორც თვითშეფასების ერთ-ერთი საშუალება.....	64
დანართი № 2 – სკოლის თვითშეფასების ფორმა.....	65
დანართი № 3 – მასწავლებლის საქმიანობის თვითშეფასების ფორმა.....	66
დანართი № 4 – მასწავლებლის საქმიანობის შეფასების ფორმა.....	68
დანართი № 5 – საბაზო და საშუალო საფეხურის მოსწავლეებთან ფოკუსგუფის პროტოკოლი.....	70
დანართი № 6 – კითხვარი მოსწავლეებისთვის	71
დანართი № 7 – კითხვარი მშობლებისთვის	74
დანართი № 8 – მშობელთა გამოკითხვა.....	76
დანართი № 9 – გაკვეთილზე დაკვირვების ფორმა.....	78
დანართი № 10 – ჩატარებული გაკვეთილის რეფლექსიის ფორმატი.....	81
დანართი № 11 – შემაჯამებელი დავალების შედეგების ანალიზის ფორმა	82
დანართი № 12 – ფორმა კრიტიკული რეფლექსიისთვის	83
დანართი № 13 – სამუშაო შეხვედრის გეგმის ფორმა.....	84
დანართი № 14 – სასწავლო პროცესის ხარისხის განვითარების პროცესში ჩართული პირების თვითშეფასების ფორმა	85
დანართი № 15 – სასწავლო პროცესის ხარისხის მართვაზე პასუხისმგებელი პირების/გუნდის მიერ სასწავლო წლის განმავლობაში გაწეული საქმიანობის რეფლექსიის ფორმა	86
დანართი № 16 – სასწავლო პროცესის ხარისხის განვითარებაზე პასუხისმგებელი პირების სამუშაო გეგმის ფორმა.....	87
დანართი № 17 – კითხვარი მასწავლებლებისთვის.....	88
გამოყენებული ლიტერატურა.....	90

წინასიტყვაობა

პუბლიკაცია „სასწავლო პროცესის ხარისხის მართვა სკოლაში“ – გამკვეთი ხარისხის განვითარების შიდასასკოლო ჯგუფებისთვის – შექმნილია კონსულტაციისა და ტრენინგის ცენტრის (CTC) მხარდაჭერით, სკოლა-ლაბის სკოლების გაძლიერების ინიციატივის მცირე გრანტების კონკურსში გამარჯვებული პროექტის ფარგლებში, რომელსაც ახორციელებდა ფონდი „დიოგენე“.

პროექტი განხორციელდა სამი სხვადასხვა პროფილისა და სპეციფიკის ზოგადსაგანმანათლებლო დაწესებულების – დედაქალაქის დიდკონტიგენტიანი და რეგიონის საშუალო და მცირეკონტიგენტიანი სკოლების – ბაზაზე.

წინამდებარე გამკვეთის ავტორები არიან: სოფიო ლოპუნიძე – პედაგოგიკის მეცნიერებათა დოქტორი, ილიას სახელმწიფო უნივერსიტეტის პროფესორი, განათლების სკოლის ხელმძღვანელი; მარიკა კირვალიძე – განათლების დოქტორი, ილიას სახელმწიფო უნივერსიტეტის პედაგოგი, თანამედროვე განათლების აკადემიის სასწავლო პროცესის ხარისხის მართვის სამსახურის უფროსი, მასწავლებელთა პროფესიული განვითარების ეროვნული ცენტრის ექსპერტ-კონსულტანტი.

გამკვეთი უნიკალურია, რადგან მასში თავმოყრილია საქართველოს სკოლების პრაქტიკულ გამოცდილებაზე დაყრდნობით შემუშავებული მიდგომები და ინსტრუმენტები სასწავლო პროცესის ხარისხის გასაუმჯობესებლად.

გამკვეთში წარმოდგენილი ინსტრუმენტები შეიძლება გამოყენებულ იქნას, როგორც მზა რესურსი, თუმცა ყოველ კონკრეტულ შემთხვევაში სასურველია მათი ადაპტირება სკოლის საჭიროებებთან.

პროექტის მართვის ჯგუფი მის განხორციელებაში შეტანილი წვლილისთვის მადლობას უხდის შემდეგ პერსონებსა და დაწესებულებებს:

ტრენინგმოდულის შემუშავებისა და განხორციელებისთვის განსაკუთრებული მადლობა სსიპ მასწავლებელთა პროფესიული განვითარების ცენტრის ტრენერს, ზოგადსაგანმანათლებლო დაწესებულებების ავტორიზაციის საბ-

ჭოს წევრს, USAID – „Research Triangle Institute“ (MTSS)-ის – ტრენერს, მაკა მამფორიას;

საველე სამუშაოებში, ინფორმაციის შეგროვება-დამუშავებაში მონაწილეობისთვის – ილიას სახელმწიფო უნივერსიტეტის მაგისტრანტებს – სალომე სამყურაშვილს, მარიამ ცერცვაძესა და ელენე წიქარიშვილს;

გზამკვლევის მომზადების პროცესის კოორდინაციისთვის – ფონდ „დიოგენეს“ წარმომადგენელს, გამომცემლობა დიოგენეს წარმოების და ლოჯისტიკის ხელმძღვანელს ნათია ცაციაშვილს.

რჩევებისა და კომენტარებისთვის:

კაკკასიის უნივერსიტეტის ასოცირებულ პროფესორს, ილიას უნივერსიტეტის მოწვეულ ლექტორს, ბიზნესის ადმინისტრირების დოქტორს, განათლების ადმინისტრირების მაგისტრს, ეკატერინე კვირიკაშვილს;

პედაგოგიკურ მეცნიერებათა დოქტორს, განათლების ხარისხის ექსპერტს, შპს „ეროპული სკოლის“ ქართული პროგრამის ხელმძღვანელს ხათუნა ბარაბაძეს;

განათლების ხარისხის განვითარების ეროვნული ცენტრის ზოგადსაგანმანათლებლო დაწესებულებების ავტორიზაციის საბჭოს თავმჯდომარეს, ილიას სახელმწიფო უნივერსიტეტის ბიზნესის, ტექნოლოგიებისა და განათლების ფაკულტეტის პროფესორს, კერძო სკოლა „თანამედროვე განათლების აკადემიის“ დირექტორს, დავით მალაზონიას;

სსიპ მასწავლებელთა პროფესიული განვითარების ეროვნული ცენტრის მასწავლებლის/დირექტორის პროფესიის რეგულირების ქვეპროგრამის მენეჯერს, განათლების ადმინისტრირების მაგისტრს ნინო ბეგლარაშვილს.

სსიპ მასწავლებელთა პროფესიული განვითარების ეროვნული ცენტრის ფრანგული ენის ექსპერტ-კონსულტანტს, ზოგადი განათლების ხარისხის უზრუნველყოფის ექსპერტს, სსიპ ილია ჭავჭავაძის სახელობის ქალაქ თბილისის №23 საჯარო სკოლის ფრანგული ენის მასწავლებელს, მაკა ნადარეიშვილს;

საჯარო მმართველობის დოქტორს, ფსიქოლოგიის მაგისტრს, თბილისის კლასიკური გიმნაზიის დირექტორს, თამარ კაპანაძეს;

სსიპ მასწავლებელთა პროფესიული განვითარების ეროვნული ცენტრის ტრენერ-კონსულტანტს, USAID საბაზისო განათლების პროგრამის ტრენერ-კონსულტანტს, ზოგადი განათლების ხარისხის უზრუნველყოფის ექსპერტს, ათასწლეულის სკოლის ხარისხის მართვის საკითხებზე კონსულტანტს, განათლების ადმინისტრირების მაგისტრს ვიქტორია უშანგიშვილს;

სსიპ მასწავლებელთა პროფესიული განვითარების ეროვნული ცენტრის ტრენერ-კონსულტანტს, ზოგადი განათლების ხარისხის უზრუნველყოფის ექსპერტს, სსიპ ქალაქ თბილისის №122 საჯარო სკოლის დირექტორს, მედეა ქოქრაშვილს;

ზოგადი განათლების ხარისხის უზრუნველყოფის ექსპერტს, განათლების ადმინისტრირების მაგისტრს, სსიპ მიხეილ ჭავჭავაძის სახელობის ქალაქ თბილისის №124 საჯარო სკოლის დირექტორს, მადონა მუმლაძეს;

ასევე მადლობა გვინდა გადავუხადოთ ჩართული სკოლების მასწავლებლებს, რომლებმაც მონაწილეობა მიიღეს პროექტში:

- სსიპ – გოგიტა კიკნაძის სახელობის ქალაქ თბილისის №182 საჯარო სკოლა;
- სსიპ ილია ჭავჭავაძის სახელობის ქალაქ საჩხერის №2 საჯარო სკოლა;
- სსიპ – ირაკლი ბაზაძის სახელობის საჩხერის მუნიციპალიტეტის სოფელ მახათაურის საჯარო სკოლა.

განსაკუთრებული მადლობა სკოლის დირექტორებს: ეკა თაბუაშვილს, ლენა გომართელს, ნინო მოდებაძეს.

ფინანსური დახმარების გაწევისთვის მადლიერება გვსურს გამოვხატოთ გერმანული ფონდის – „Read for the World“ (BfdW)-ის მიმართ.

მაგდა ბარამაძე

პროექტის ხელმძღვანელი, განათლების ადმინისტრირების მაგისტრი, მასწავლებელთა პროფესიული განვითარების ეროვნული ცენტრის ტრენერი, განათლების ხარისხის განვითარების ეროვნული ცენტრის ექსპერტი, გამომცემლობა „დიოგენეს“ საგანმანათლებლო მიმართულების ხელმძღვანელი.

რეცენზია

ხარისხიანი განათლება მოითხოვს მუდმივ კვლევას, ძიებას, მონიტორინგს, შეფასებას, ინტერვენციების დაგეგმვას სრულყოფისა და განვითარებისთვის.

გზამკვლევი ზუსტად და ნათლად არის წარმოდგენილი ამ დოკუმენტის დანიშნულება. დასმულია სწორი აქცენტები. კერძოდ ის, თუ როგორ და რისთვის სჭირდება სკოლას წინამდებარე რესურსის გამოყენება. ის, რომ მნიშვნელოვანია არა „ბნელ ოთახში ხელების ცეცებით“ საქმიანობის დაგეგმვა, არამედ უტყუარ მტკიცებულებებსა და ფაქტებზე დაყრდნობით გადაწყვეტილებების მიღება. ამავედროულად განსაზღვრულია ის მნიშვნელოვანი ფაქტორები, რომელთა გათვალისწინებაც აუცილებელია კონკრეტული რესურსის გამოყენებისას.

წინამდებარე გზამკვლევის ერთ-ერთი მთავრი ღირებულებაა ის, რომ იგი არის პრაქტიკული, მორგებული მასწავლებლისა და სკოლის საჭიროებებს. დანართების სახით წარმოდგენილი პრაქტიკული ნიმუშებისა და რჩევების გათვალისწინება და გამოყენება უზრუნველყოფს ხარისხიანი სასწავლო პროცესის დაგეგმვა-განხორციელებას. აღსანიშნავია, რომ ინსტრუმენტები დივერსიფიცირებულია და დემინგის ციკლის ყველა ეტაპისთვის წარმოდგენილია ცალ-ცალკე, რაც კიდევ უფრო მეტ პრაქტიკულ დანიშნულებას ანიჭებს დოკუმენტს.

კარგია, რომ წინამდებარე დოკუმენტის შემქმნელებმა სხვადასხვა პროფილის სკოლის სპეციფიკა გაითვალისწინეს. ეს საშუალებას მისცემს ზოგადსაგანმანათლებლო დაწესებულებების წარმომადგენლებს, ამოიყონ საკუთარი საჭიროებები და წინამდებარე ინსტრუმენტები კონკრეტული ამოცანების გადასატრელად გამოიყენონ.

ხარისხის განვითარების შიდასასკოლო ჯგუფებისთვის განკუთვნილი გზამკვლევი წარმოადგენს საუკეთესო მეგზურს სკოლების/მასწავლებელთა ჯგუფების/მასწავლებლებისთვის, რათა მათ შეძლონ, სწორად წარმართონ მოსწავლესა და ხარისხზე ორიენტირებული პროცესები. იგი დაეხმარება სკოლას, აღმოაჩინოს საკუთარი ძლიერი და გასაუმჯობესებელი მხარეები და იმოქმედოს კონკრეტულ მოცემულობათა შესაბამისად.

ხათუნა ბარაბაძე

პედაგოგიკურ მეცნიერებათა დოქტორი

განათლების ხარისხის ექსპერტი,

შპს „ევროპული სკოლის“ ქართული პროგრამის ხელმძღვანელი

ყველა ადამიანის ფუნდამენტური უფლებაა, ხელი მიუწვდებოდეს ხარისხიან განათლებაზე. საკითხი ჩვენი ქვეყნის განათლების სისტემისთვის განსაკუთრებით აქტუალურია, თუ გავითვალისწინებთ, რომ ქართველი მოსწავლეთა ცოდნის შეფასების საერთაშორისო კვლევის მონაცემებით, ქართველი მოსწავლეების აკადემიური მოსწრების მაჩვენებელი სასურველზე დაბალია. მაგალითად, 15 წლის მოსწავლეთა, დაახლოებით, ორი მესამედი ვერ აკმაყოფილებს მინიმალურ სტანდარტებს წაკითხულის გააზრების, ასევე, საბუნებისმეტყველო საგნებისა და მათემატიკის ცოდნის თვალსაზრისით (unicef საქართველო, <https://shorturl.at/osyP9>).

ხარისხიანი განათლება მდგრადი განვითარების მიზნების სოციალურ-ეკონომიკური ასპექტის ერთ-ერთი მთავარი კომპონენტია. აღნიშნული მიზნების შესრულება კი ეროვნულ დონეზე საქართველოს ვალდებულებაცაა.

ზოგადი განათლების შესახებ კანონი ზოგადსაგანმანათლებლო დაწესებულებას ავალდებულებს, ჰქონდეს „ხარისხის უზრუნველყოფის შიდა მექანიზმები“ (საქართველოს კანონი ზოგადი განათლების შესახებ). სახელმწიფოსთვის ხარისხიანი განათლების პრიორიტეტულობა განათლებისა და მეცნიერების ერთიან სტრატეგიაშიცაა ხაზგასმული, სადაც ვკითხულობთ, რომ „მსწავლელის, საზოგადოებისა და სახელმწიფოს საჭიროებებზე ორიენტირებული ხარისხიანი და მდგრადი განათლებისა და მეცნიერების სისტემის განვითარება განათლებისა და მეცნიერების სისტემის პირველი სექტორული პრიორიტეტია“. აღნიშნული დოკუმენტის მიხედვით, „განათლების ყველა საფეხურზე განვითარდება მონიტორინგისა და შეფასების პრაქტიკა. მთავრობა წახალისებს საგანმანათლებლო დაწესებულებებს, ჩამოაყალიბონ ხარისხის მართვის საერთო კულტურა. სკოლებში დაინერგება სასკოლო კულტურის კვლევის პრაქტიკა“ (განათლებისა და მეცნიერების ერთიანი ეროვნული სტრატეგია, 2022-2032).

ზოგადსაგანმანათლებლო დაწესებულების ავტორიზაციის სტანდარტების არაერთი ინდიკატორი მიაჩნდება სკოლებში სასწავლო პროცესის ხარისხის მართვის შიდა სასკოლო სისტემის განვითარების მნიშვნელობაზე. კერძოდ, შესაბამისი სტანდარტების ინდიკატორებში ვკითხულობთ: „სკოლის საგანმანათლებლო საქმიანობის მართვა ხორციელდება ხარისხის უზრუნველყოფის პოლიტიკის შესაბამისად და ეფუძნება პროცესულ მიდგომასა და ხარისხის უზრუნველყოფის ციკლს“; „სკოლას აქვს პერსონალის შეფასებისა და პროფესიული განვითარების საჭიროებათა დადგენის მექანიზმები“; „პერსონალის განვითარება ხორციელდება გამოვლენილი საჭიროებების საფუძველზე შემუშავებული გეგმის შესაბამისად“. აღნიშნული მოთხოვნების რეალიზების საშუალებას იძლევა მესამე თაობის ეროვნული სასწავლო გეგმა, რომლის მიხედვითაც სკოლას აქვს ავტონომია, თავად შექმნას და, საჭიროების შესაბამისად, განავითაროს სასწავლო პროცესის ხარისხის მართვის შიდა სისტემა. სკოლებს ანალოგიური მოთხოვნების წინაშე აყენებს მასწავლებელთა პროფესიული განვითარებისა და კარიერული წინსვლის სქემა, რომლის ერთ-ერთი პრინციპია ზოგადსაგანმანათლებლო დაწესებულების ავტონომიურობის გაზრდის მიზნით მათი აქტიური ჩართვა მასწავლებელთა საქმიანობის პროფესიული განვითარებისა და შეფასების პროცესში.

მასწავლებლის პროფესიულ სტანდარტშიც მითითებულია, რომ თითოეული მასწავლებელი ვალდებულია, ჩაერთოს სასწავლო პროცესის ხარისხის გაუმჯობესებაში: „მასწავლებელი ეხმარება კოლეგებს მათი საჭიროებების განსაზღვრაში, პროფესიული განვითარების აქტივობების/სტრატეგიების შემუშავებასა და განხორციელებაში“; „საჭიროებიდან გამომდინარე, შეუძლია კვლევის დაგეგმვა და განხორციელება, ინტერვენციების შედეგების შეფასება და შესაბამისი რეკომენდაციების შემუშავება“; „ფლობს და იყენებს სკოლის საჭიროებების დადგენის სხვადასხვა მეთოდოლოგიას“ და სხვ. (მასწავლებლის პროფესიული სტანდარტი, 2020).

აღნიშნული მოცემულობის გათვალისწინებით, მნიშვნელოვანია სხვადასხვა ადგილობრივი თუ საერთაშორისო ორგანიზაციის ძალისხმევა, სკოლების გასაძლიერებლად შექმნან სხვადასხვა რესურსი, რომელიც სკოლებს დაეხმარება, სასწავლო პროცესის ხარისხის მართვის შიდა სისტემის განვითარებაში.

წინამდებარე გზამკვლევი შემუშავებულია სამი სხვადასხვა პროფილის სკოლის პრაქტიკულ გამოცდილებაზე დაყრდნობით. იგი მომზადებულია განათლების ხარისხის განვითარების შიდასასკოლო ჯგუფებისთვის კონსულტაციისა და

ტრენინგის ცენტრის (CTC) მხარდაჭერით, სკოლა-ლაბის სკოლების გაძლიერების ინიციატივის მცირე გრანტების კონკურსში გამარჯვებული პროექტის ფარგლებში, რომელსაც ახორციელებდა ფონდი „დიოგენე“.

გზამკვლევი წარმოადგენს სარეკომენდაციო პრაქტიკულ რესურსს, რომლის გამოყენება ზოგადსაგანმანათლებლო დაწესებულებებს საკუთარი საჭიროებებისა და გამოცდილების შესაბამისად შეუძლიათ.

გზამკვლევის მომდევნო თავებში საუბარია ხარისხიანი განათლების მიღწევის გზებზე; სასწავლო პროცესის ხარისხის შეფასების მრავალფეროვან მეთოდებზე, მათ შორის, მოსწავლეთა შეფასების შედეგების გამოყენების მნიშვნელობაზე; წარმოდგენილია ხარისხის განვითარების ციკლები. შემოთავაზებულია სასკოლო სივრცეში სასწავლო პროცესის ხარისხის მართვის სხვადასხვა ფორმატი და მათი წარმატებით დანერგვის მიზნით გასათვალისწინებელი საკითხები. ამავდროულად წარმოდგენილია სასწავლო პროცესის შიდა ხარისხის უზრუნველყოფაზე პასუხისმგებელი პირების მონიტორინგის საშუალებები.

გზამკვლევაში მოცემული რესურსები და რჩევები დაეხმარება ზოგადსაგანმანათლებლო დაწესებულების როგორც ადმინისტრაციას, ისე, მასწავლებლებს და მთლიანად სკოლას:

- მრავალფეროვანი ურთიერთშემავსებელი მეთოდებით გაანალიზონ საკუთარი მიღწევები და არსებული გამოწვევები – გახდნენ მეტად რეფლექსიურები;
- მიიღონ მტკიცებულებებზე დაფუძნებული გადაწყვეტილებები;
- სასწავლო პროცესის ხარისხის განვითარებისთვის დაეყრდნონ ხარისხის მართვის ციკლს;
- განავითარონ საუკეთესო პრაქტიკის აღიარებისა და გავრცელების კულტურა;
- აიღონ პასუხისმგებლობა საკუთარი საქმიანობის მონიტორინგსა და შეფასებაზე;
- იყვნენ ავტონომიურები და მუდმივ განვითარებაზე ორიენტირებულები.

სასწავლო პროცესის ხარისხთან დაკავშირებული პროცესების განვითარებაზე ზრუნვა კი ხელს შეუწყობს მოსწავლეთა შედეგების გაუმჯობესებას, მასწავლებელთა პროფესიულ ზრდასა და სკოლის თვითსწავლად, თვითგანვითარებად ორგანიზაციად ჩამოყალიბებას.

თავი 1.

სასწავლო პროცესის ხარისხის

უზრუნველყოფის შიდა სისტემა

ზოგადსაგანმანათლებლო დანახატებებში

ტერმინი „ხარისხის უზრუნველყოფა“ გულისხმობს პრაქტიკულ მიდგომას, რომელიც ითვალისწინებს პროცესზე დაკვირვებასა და შესაძლო მნიშვნელოვანი სირთულეების პრევენციას. ხოლო ტერმინში „ხარისხის კონტროლი“ მოიაზრება ერთგვარი საპასუხო ქმედება, რომელშიც უკვე მიღებული შედეგები ფასდება გამოვლენილი ხარვეზების გაანალიზებისა და მათი აღმოფხვრის მიზნით.

ბუნებრივია, რომ ზოგადსაგანმანათლებლო დაწესებულება შიდა პროცესების ფარგლებში, უპირატესად, ხარისხის უზრუნველყოფაზე უნდა იყოს ორიენტირებული და არა – ხარისხის კონტროლზე.

ზოგადსაგანმანათლებლო დაწესებულებაში სასწავლო პროცესის ხარისხის უზრუნველყოფის შიდა სისტემა გულისხმობს სასწავლო პროცესის მიმართულებით არსებულ საკანონმდებლო რეგულაციებსა და დაწესებულის მისიასა და ხედვასთან თანხვედრით ხარისხის პოლიტიკის არსებობას, დაინტერესებული მხარეების მონაწილეობით მუდმივ განვითარებაზე ორიენტირებული მექანიზმებისა და სტრუქტურების შექმნას. მსგავსი სისტემა ეფუძნება მონაწილეობის პრინციპს, რომელშიც განაწილებულია პასუხისმგებლობები, განსაზღვრულია შესაბამისი პროცედურები და რესურსები. მაშასადამე, სასწავლო პროცესის ხარისხის უზრუნველყოფის სისტემა მოიცავს სასკოლო დონეზე მარეგულირებელ დოკუმენტებს, მიმდინარე პროცესებსა და მათ განსახორციელებლად საჭირო პროცედურებს.

საღვადო და სხვები ამტკიცებენ, რომ ხარისხის მართვის სისტემა შექმნილია სერვისების გაუმჯობესების, ორგანიზაციული მიზნების მიღწევისა და სირთულეებთან გამკლავების გზების საძიებლად (Salgado et al. 2014: 357).

სასწავლო პროცესის ხარისხის უზრუნველყოფის მიზნით მნიშვნელოვანია, პროცესებში ჩართული ყველა მხარე მოქმედებდეს ერთმანეთში წინასწარ შეთანხმებული პრინციპების დაცვით.

სასწავლო პროცესის შიდა ხარისხის მართვის ძირითადი პრინციპები:

- **სტრატეგიული დაგეგმვა** – სკოლის საქმიანობის სტრატეგიული დაგეგმვისას მიზნები დასახული უნდა იყოს წინარე გამოცდილების, რეფლექსიისა და სკოლის პრიორიტეტებიდან გამომდინარე. ამ პრინციპის პრაქტიკაში რეალიზებისას მნიშვნელოვანია პასუხი გაეცეს სამ ძირითად კითხვას: სად ვართ ახლა? სად გვინდა, რომ ვიყოთ? როგორ, რა გზებით მივიდეთ დანიშნულების ადგილამდე? დასახულ მიზანსა და დასმულ შეკითხვებზე პასუხებს უნდა დაეფუძნოს აქტივობები, მობილიზდეს რესურსები, დასახელდეს პასუხისმგებელი პირები, შეირჩეს მონიტორინგის ფორმები და მეთოდები.
- **მომხმარებლებზე ორიენტირება** – მომხმარებელზე ფოკუსირება სკოლის კონტექსტში გულისხმობს მოსწავლეების, მშობლების/მეურვეებისა და სხვა დაინტერესებული მხარეების მოლოდინების შესწავლასა და საპასუხო გონივრული ქმედებების დაგეგმვას. ზოგადასაგანმანათლებლო სკოლაში აღნიშნული პრინციპის დაცვა შეიძლება გამოხატული იყოს სხვადასხვა აქტივობით, მაგალითად, დიფერენცირებული და რემედიაციული სწავლების გამოყენებით, მოსწავლეთა მხარდაჭერი აქტივობების განხორციელებით, მშობელთა მიზნობრივი ჩართვის ხელშეწყობით სასკოლო ცხოვრებაში, მშობლებთან კომუნიკაციის ფორმებისა და მეთოდების დივერსიფიცირებითა და მათი მორგებით მშობელთა საჭიროებებზე და სხვ.
- **პროცესის ინკლუზიურობა** – სასკოლო პროცესებში დაინტერესებული მხარეების ჩართულობა მოიაზრებს სამიზნე ჯგუფებისა და ყველა იმ პირის იდენტიფიცირებას, რომელთაც შეუძლიათ, რაიმე გავლენა იქონიონ სკოლაში მიმდინარე პროცესებზე. მნიშვნელოვანია, სკოლა დაინტერესებული მხარეებისგან სხვადასხვა გზით ინტენსიურად იღებდეს უკუკავშირს. აღნიშნული ხელს შეუწყობს პროცესების მრავალი პერსპექტივით გაანალიზებასა და ინფორმირებული გადაწყვეტილებების მიღებას.

- **გამჭვირვალობა** – საკუთარი საქმიანობის გამჭვირვალობის უზრუნველყოფა გულისხმობს სასკოლო საზოგადოების წევრების მხრიდან ღიაობის, ანგარიშვალდებულებისა და კეთილსინდისიერების პრინციპების განუხრელ დაცვას. მნიშვნელოვანია, სკოლა გადაწყვეტილებებს იღებდეს სამიზნე ჯგუფებისა და დაინტერესებული მხარეების აქტიური ჩართულობით, რაც ხელს შეუწყობს სკოლისადმი მიკუთვნებულობისა და, ზოგადად, ორგანიზაციული კულტურის განვითარებას.
- **ანგარიშვალდებულება** – ანგარიშვალდებულება მოიაზრებს სკოლაში დასაქმებული პირების პასუხისმგებლობას თავიანთ ქმედებებსა და მოვალეობების შესრულების ხარისხზე. ანგარიშვალდებულების გამართული სისტემის ფარგლებში, ფუნქცია-მოვალეობები მკაფიოდ არის გაწერილი და თითოეულმა დასაქმებულმა იცის, ვის წინაშეა ანგარიშვალდებული, როგორ და რა ინტენსივობით ადასტურებს საკუთარი ფუნქცია-მოვალეობებით გათვალისწინებული საქმიანობების განხორციელებას.
- **უნივერსალური და პროფესიული ეთიკის დაცვა** – ეთიკური სტანდარტების დაცვა, ეთიკური პასუხისმგებლობის კულტურის განვითარება პირად ქცევასა და პროფესიულ პრაქტიკაში მნიშვნელოვანია ნებისმიერ სასკოლო ურთიერთობაში. ასევე მნიშვნელოვანია, რომ ზოგადსაგანმანათლებლო დაწესებულების თითოეული მასწავლებელი და თანამშრომელი იყოს ეთიკური ქცევის მაგალითი მოსწავლეებისთვის, სკოლა კი, როგორც ინსტიტუცია, იყოს ეთიკური ღირებულებების მულტიპლიკატორი თემსა და საზოგადოებაში.
- **დელეგირება** – ამოცანებისა და საქმიანობების ეფექტური განაწილება თანამშრომლებს შორის მათი უნარების, მზაობისა და შესაძლებლობების გათვალისწინებით, მნიშვნელოვანია ნდობაზე დამყარებული გარემოს განვითარებისა და პროფესიული და სოციალური კაპიტალის გაძლიერებისთვის.
- **მტკიცებულებებზე დაფუძნებული გადაწყვეტილებების მიღება** – სკოლებში კონკრეტულ მაჩვენებლებზე, გაანალიზებულ შედეგებზე დაყრდნობით გადაწყვეტილებების მიღება მნიშვნელოვანია როგორც მასწავლებლის, ისე, ზოგადად, სკოლის საქმიანობის მიზანმიმართული დაგეგმვისთვის, რაც მოსწავლეთა შედეგების გაუმჯობესების აუცილებელი წინაპირობაა.

აღნიშნული პრინციპების დაცვის პირობებში სასწავლო პროცესის ხარისხის მართვის შიდა სისტემის დანერგვა ზოგადსაგანმანათლებლო დაწესებულებაში დადებით გავლენას ახდენს ორგანიზაციის მუშაობის ყველა მიმართულებაზე. კერძოდ:

- სამიზნე ჯგუფებისა და დაინტერესებული მხარეების ინტერესები და მოთხოვნები გათვალისწინებულია, რაც ხელს უწყობს ორგანიზაციისადმი ნდობისა და მიკუთვნებულობის გრძნობის ჩამოყალიბებას;
- სკოლის, როგორც ორგანიზაციის, მოთხოვნები გათვალისწინებულია, რაც გულისხმობს, არსებული რესურსებისა და გამოწვევების საპასუხოდ, უწყვეტ განვითარებაზე ორიენტირებას;
- ფართო ასპარეზია პროფესიული განვითარების შესაძლებლობების გამოვლენისა და ხელშეწყობისთვის, რაც აუმჯობესებს მასწავლებელთა კომპეტენციას;
- სასკოლო საზოგადოების ყველა მხარეს გააზრებული აქვს ეფექტური კომუნიკაციისა და თანამშრომლობის პრინციპები, რაც უზრუნველყოფს ნდობაზე დაფუძნებულ, ინკლუზიურ მამოტივირებელ სამუშაო გარემოს;
- სასკოლო საზოგადოების წევრები აცნობიერებენ, რომ შიდა ხარისხის განვითარების გამართული სისტემის დანერგვა საშუალებაა მთავარი მიზნის მისაღწევად – მოსწავლეთა სწავლის შედეგების გასაუმჯობესებლად.

თავი 2.

სასწავლო პროცესის ხარისხის განვითარების ციკლები

სასწავლო პროცესის ხარისხის მიმართულებით დასახული მიზნების რეალიზებისთვის მნიშვნელოვანია, ზოგადსაგანმანათლებლო დაწესებულებაში ამ მიმართულებით მიმდინარე პროცესები იყოს სისტემური და ჰქონდეს არა – ერთჯერადი, არამედ ციკლური ხასიათი.

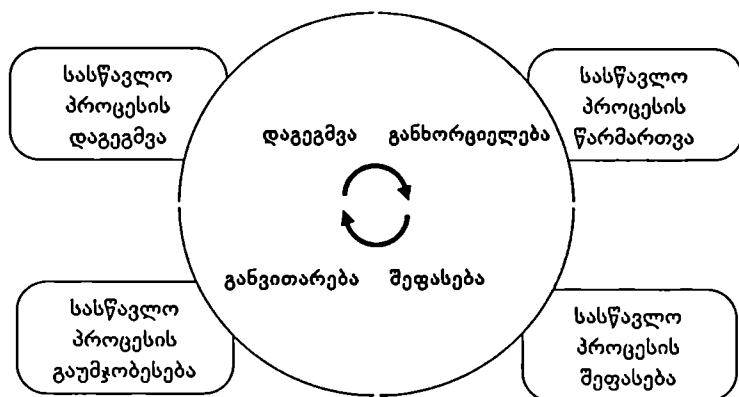
სკოლაში მიმდინარე თითოეული პროცესის დაგეგმვის, განხორციელების, შეფასებისა და განვითარების უწყვეტი ციკლით ზოგადსაგანმანათლებლო დაწესებულება შეძლებს სასწავლო პროცესის ხარისხთან დაკავშირებული პროცესების მრავალმხრივ, თანამიმდევრულ და დროში თანმხვედრ ანალიზს.

წინამდებარე გზამკვლევაში წარმოდგენილია რამდენიმე ციკლი, რომელთა გათვალისწინება შესაძლებელია სასწავლო პროცესის ხარისხის მართვის პროცესების დაგეგმვასა და მართვაში.

თავდაპირველად სასწავლო პროცესის ხარისხის მართვის მიმართულებები განვიხილოთ PDCA-ს, იმავე დემინგის, ციკლის მაგალითზე.

PDCA ციკლის გამოყენება ზოგადსაგანმანათლებლო დაწესებულებას შეუძლია როგორც ცალკეულ პროცესთან, ასევე სკოლის, როგორც ერთიანის ორგანიზაციის განვითარების დაგეგმვასთან დაკავშირებით.

PDCA ციკლის უწყვეტობა, განახლებადობა და დროში თანამიმდევრულობა სკოლის, როგორც ინსტიტუტის, უწყვეტ განვითარებას უზრუნველყოფს.

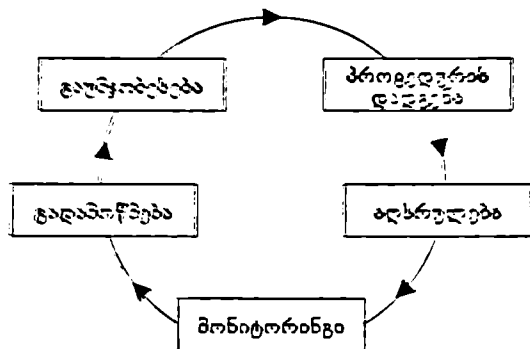
ზოგადსაგანმანათლებლო დაწესებულებაში ციკლის თითოეული ფაზის ეფექტიანად დანერგვისთვის მნიშვნელოვანია, პროცესებში სასკოლო საზოგადოების ყველა წევრის ჩართულობა და მათ შორის ფუნქცია-მოვალეობების ოპტიმალური გადანაწილება.

ცხრილის სახით წარმოგიდგენთ PDCA ციკლის თითოეული ფაზის მიზანსა და აღწერას, დანერგვის პროცესზე პასუხისმგებელ პირებს, მონიტორინგის მეტოდებსა და პერიოდულობას. ბუნებრივია, ადამიანური რესურსებისა და მონიტორინგის ფორმების ამგვარი განსაზღვრა სარეკომენდაციო ხასიათს ატარებს და ზოგადსაგანმანათლებლო დაწესებულებას შეუძლია მისი მოდიფიცირება/შეცვლა საკუთარი გამოცდილებისა და შეხედულებების გათვალისწინებით.

ფაზა	მიზანი/აღწერა	განხორციელებაზე პასუხისმგებელი პირები	მონიტორინგის მეთოდი	პერიოდი
დაგეგმვა	დაგეგმვის ფაზა გულისხმობს პროცესებზე მოქმედი შიდა და გარე ფაქტორების ანალიზს, მიმართულებებისა და მიზნების, მიზნის მიღწევის შეფასების ინდიკატორების განსაზღვრას, აქტივობებისა და შესაბამისი რესურსების შერჩევას.	მასწავლებლები, კათედრის ხელმძღვანელები, დირექცია, პროფესიული მხარდაჭერისა და ხარისხის განვითარების გუნდი, სხვ.	ფოკუს-გუფი მასწავლებლებთან, დოკუმენტაციის ანალიზი	სასწავლო წლის ბოლო
განხორციელება	გეგმის განხორციელების ფაზა გულისხმობს დაგეგმილი აქტივობების განხორციელებას.	მასწავლებლები, კათედრის ხელმძღვანელები, დირექცია, პროფესიული მხარდაჭერისა და ხარისხის განვითარების გუნდი, სხვ.	საგაკვეთილო დაკვირვება, სასწავლო პროცესის სხვადასხვა კომპონენტზე დაკვირვება, მასწავლებლების მიერ შემუშავებული რეესურსების და პორტფოლიოს შესწავლა	სასწავლო წლის განმავლობაში

შეფასება	შეფასების ფაზა გულის-ხმობს განხორციელებული აქტივობების შეფასებას, შედეგების გამოშვას, შედეგისა და წინასწარ გამოყოფილი მიღწევის ინდიკატორების ურთიერთმიმართების დადგენას, პროცესებზე მოქმედი ფაქტორების შესწავლას, შედეგების კრიტიკულად გაანალიზებას, დასახული მიზნებისა და მიღწეული შედეგების შედარებას.	მასწავლებლები, კათედრის ხელმძღვანელები, პროფესიული მხარდაჭერისა და ხარისხის განვითარების გუნდი, დირექცია, გარე ექსპერტი, სხვ.	თვითშეფასება, რომელიც შეიძლება მოხდეს ე.წ. ჩეკის-ტით ან რომელიმე კოგნიტური დიაგნოზის გამოყენებით, მაგ. „თევზის ფხა“ (დანართი № 1); ფოკუს-გუფო/გამოკითხვა მოსწავლეებთან, მასწავლებლებთან, მშობლებთან.	წინასწარ შეთანხმებული განრიგით, მაგალითად, ყოველ სემესტრში ორჯერ
განვითარება	განვითარების ფაზა გულისხმობს არსებულ და სამომავლურ მდგომარეობებს შორის „განსვლის“ იდენტიფიცირებას, სამომავლო ნაბიჯების დაგეგმვას და კონკრეტული გეგმის შემუშავებას მიღებულ შედეგებზე დაყრდნობით.	მასწავლებლები, კათედრის ხელმძღვანელები, პროფესიული მხარდაჭერისა და ხარისხის განვითარების გუნდი, დირექცია, სხვ.	დოკუმენტაციის ანალიზი, SWOT ანალიზი	წინასწარ შეთანხმებული განრიგით

წარმოგიდგენთ კიდევ ერთ ციკლს, რომლის გამოყენება ზოგადსაგანმანათლებლო დაწესებულებებს შეუძლიათ საკუთარი შეხედულებისამებრ. აღნიშნულ ციკლში პროცესები დეტალიზებულია და მისი გამოყენება შესაძლებელია კონკრეტული პროცედურის დანერგვისას.

ციკლი ადაპტირებულია შემდეგი რესურსიდან: Xiao, C. Qiu, H. & Cheng, S. M. 2019.

კონკრეტული აქტივობის განსახორციელებლად რელევანტური პროცედურის იდენტიფიცირება და შემუშავება – არსებული რისკების შეფასება წინარე გამოცდილებაზე დაყრდნობით, მიმდინარე სიტუაციის სტრატეგიული ანალიზი, მათ შორის, არსებული და საჭირო საგანმანათლებლო და სხვა ტიპის რესურსების ანალიზი.

მიღებულ ინფორმაციაზე დაყრდნობით, დაგეგმილი აქტივობის განსახორციელებლად კონკრეტული პროცედურების შემუშავება, რესურსების მობილიზება, პასუხისმგებელი პირების შერჩევა, საქმიანობების დროში გადანაწილება, მისაღწევი შედეგების შესაბამისი მაჩვენებლების იდენტიფიცირება.

აღსრულება – დაგეგმილის განხორციელება და მიმდინარე პროცესების დოკუმენტირება. ამ ეტაპზე მნიშვნელოვანია, პროცესები წარიმართოს გეგმის მიხედვით, თუმცა მნიშვნელოვანია, გაანალიზდეს განხორციელებული საქმიანობები და აქტივობებსა და განსაზღვრულ პროცედურებში, საჭიროებისამებრ, ცვლილებები შევიდეს.

მონიტორინგი – დაგეგმილი აქტივობების მიმდინარეობის ხარისხის შიდა შეფასება. ამ ეტაპზე მნიშვნელოვანია პროცესების სხვადასხვა მეთოდით მონიტორინგი, მაგალითად, მოსწავლეთა და მშობელთა უკუკავშირი, საგაკვეთილო დაკვირვება და სხვ. ციკლის ამ ეტაპზე ხდება დაგეგმილსა და მიმდინარე პროცესებს შორის არსებული განსვლების იდენტიფიცირება და საჭირო ცვლილებების დაგეგმვა.

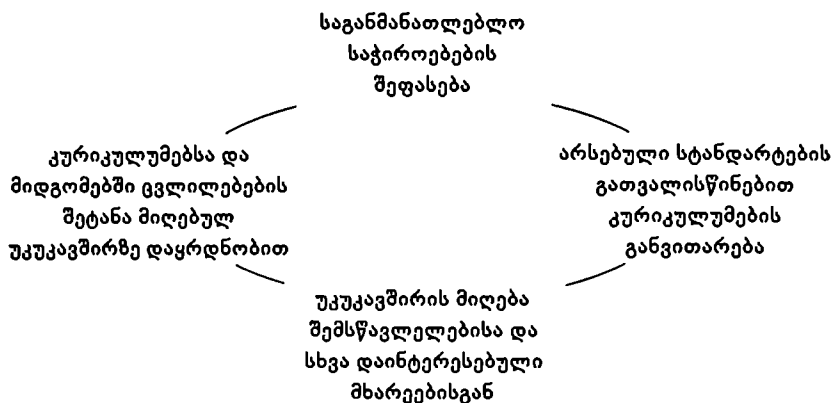
გადამოწმება ანუ ვერიფიკაცია – ამ ეტაპზე მნიშვნელოვანია ხარისხის განვითარებაზე პასუხისმგებელი პირების მიერ პროცესებისა და მიღებული შედეგების გადამოწმება. მაგალითად, მოსწავლის შეფასებისას გამოყენებული შეფასების ინსტრუმენტის გადამოწმება, პროცესის გადამოწმება, მტკიცებულებების გადამოწმება.

გადამოწმების პროცესი შეიძლება განხორციელდეს სადიაგნოსტიკო შეფასებით, შუალედური და შემაჯამებელი შეფასების შედეგების ანალიზით და სხვ.

მნიშვნელოვანია ზოგადსაგანმანათლებლო დაწესებულებას ჰქონდეს ვერიფიკაციის გეგმა, რომლის სარეკომენდაციო კომპონენტებია: მოსწავლის შეფასების ვერიფიკაციის ფორმები, მოსწავლის შეფასების ვერიფიკაციის პროცედურა, შეფასების პროცესის, ინსტრუმენტებისა და მტკიცებულებების შემოწმების ეტაპები, ვერიფიკაციის პროცესზე პასუხისმგებელი პირები.

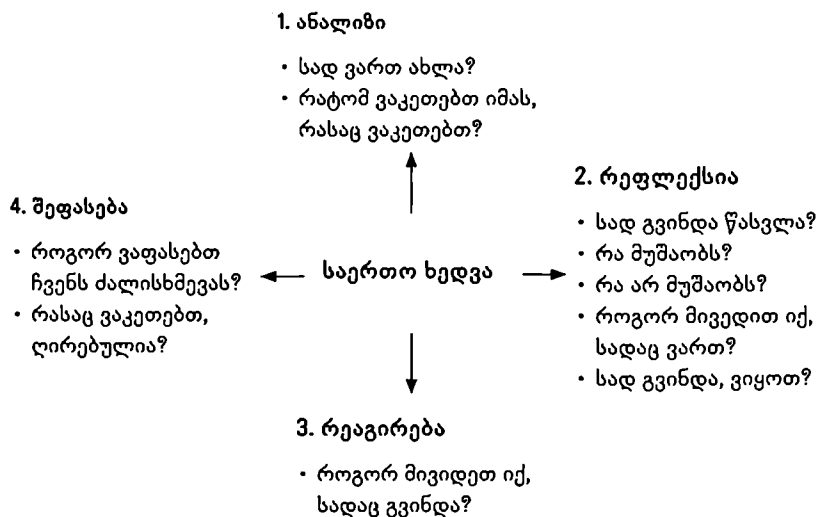
გაუმჯობესება – მნიშვნელოვანია შეფასდეს, რომელ გამოწვევებზეა პასუხი საჭირო მყისიერად და რა უნდა გაითვალისწინოს ზოგადსაგანმანათლებლო დაწესებულებამ მომდევნო სასწავლო წლის დაგეგმვისას. რეკომენდირებულია, დაწესებულებამ გააანალიზოს გასული სასწავლო წელი, რათა იდენტიფიცირებული სირთულეების თავიდან ასარიდებლად და დასაძლევად დაგეგმოს არა მარტო ინტერვენციული, არამედ პრევენციული ღონისძიებები. მიღწეული შედეგების მდგრადობის უზრუნველსაყოფად მნიშვნელოვანია, შესაბამისი ცვლილებები შევიდეს სკოლის პოლიტიკასა და სასწავლო პროცესთან დაკავშირებულ დოკუმენტაციაში, მაგ. სტრატეგიული განვითარების გეგმაში, კურიკულუმში და სხვ.

როგორც ვხედავთ, ციკლური პროცესების მთავარი მახასიათებელია პროცესების თანამიმდევრულად მიყოლა და ციკლის თითოეული ფაზის განმეორებითობაა. ანალოგიური ეტაპების გავლაა აუცილებელი საგნობრივ კურიკულუმებზე მუშაობისას:

ციკლი ადაპტირებულია შემდეგი რესურსიდან: Barrow & McKimm, 2010.

ჩვენ მიერ განხილული სამივე ციკლის დანერგვისას სკოლა გადის ოთხ ეტაპს: ანალიზი, რეფლექსია, რეაგირება, შეფასება. აღნიშნულ ეტაპებზე მნიშვნელოვანია რამდენიმე საკვანძო საკითხის ანალიზი, რაც წარმოდგენილია ქვემოთ მოცემულ სქემაზე (სამუშაო ფორმა შეგიძლიათ იხილოთ დანართ № 2-ში):

ციკლი ადაპტირებულია შემდეგი რესურსიდან: School Quality Assessment and Assurance Encouraging Self Evaluation, Accountability, Collaboration and Innovation.

მნიშვნელოვანია, თითოეულ ეტაპზე სკოლის მიერ ობიექტურად იყოს შეფასებული არსებული რეალობა და მიღებული შედეგი, რათა შემდეგ ეტაპზე გადასვლა მიზანმიმართულად მოხდეს. ამისთვის მნიშვნელოვანია პროცესების მრავალმხრივი, ე.წ. 360-გრადუსიანი შეფასება, სადაც ერთმანეთის პარალელურად მიმდინარეობს და ზოგჯერ ერთმანეთს ანაცვლებს საჭიროებების შესწავლის ისეთი მექანიზმები, როგორებიცაა თვითშეფასება, მოსწავლეთა, კოლეგათა, მშობელთა უკუკავშირი, დოკუმენტაციისა (მასწავლებლის თემატური გეგმები, სასკოლო სასწავლო გეგმა, სკოლის სტრატეგიული და სამოქმედო გეგმა და სხვ.) და რესურსების ანალიზი, მოსწავლეთა შედეგების ანალიზი, საგაკვეთილო დაკვირვება. საჭიროებების შესწავლის აღნიშნულ მეთოდებზე გზამკვლევის შემდეგ თავშია საუბარი.

თავი 3.

სასწავლო პროცესის შიდა შეფასების მეთოდები და ინსტრუმენტები

3.1. თვითშეფასება

საქართველოს განათლების სისტემაში მიმდინარე რეფორმები, უპირველეს ყოვლისა, მიმართულია ზოგადი განათლების სისტემის განვითარებისა და სკოლებში სწავლა-სწავლების ხარისხის გაუმჯობესებისკენ. ერთ-ერთი ყველაზე ეფექტური გზა ამ მიზნის მისაღწევად არის პასუხისმგებლობის დელეგირება სკოლასა და მის თითოეულ აქტორზე. მრავალი კვლევა ცხადყოფს, რომ პასუხისმგებლობის გადანაწილება ზემოდან ქვემოთ ხელს უწყობს ურთიერთთანამშრომლობის კულტურის დამკვიდრებას, სკოლაში დასაქმებულ პირთა მოტივაციის ზრდას პროფესიული განვითარებისთვის, რაც, თავის მხრივ, ხელს უწყობს სასწავლო პროცესის ხარისხის ზრდასა და მოსწავლეთა შედეგების გაუმჯობესებას.

თითოეულმა ზოგადსაგანმანათლებლო დაწესებულებამ და ცალკეულმა მასწავლებელმა თავის თავს უნდა ჰკითხოვს, რაში მდგომარეობს მისი სისუსტე და სიძლიერე, მის მიერ დაგეგმილი და განხორციელებული რომელი აქტივობა არის წარმატებული თუ წარუმატებელი, მოკლედ: რა როგორ მოქმედებს? რა არის მისი ძლიერი მხარე? რა უნდა გააუმჯობესოს საკუთარ პრაქტიკაში და როგორ?

მხოლოდ საკუთარი პრაქტიკის მიუკერძოებელი და თვითკრიტიკული ანალიზითა და შეფასებით არის შესაძლებელი მიზანმიმართული პროფესიული წინსვლა. სკოლა და მასწავლებელი, რომელსაც სურს იყოს წარმატებული, უპასუხოს განათლების თანამდროვე მოთხოვნებსა და გამოწვევებს, ვალდებულია, აიღოს პასუხისმგებლობა საკუთარ თავზე, მუდმივად იზრუნოს განვითარებაზე, რაც თვითშეფასებისა და თვითგანვითარების მოქნილი მექანიზმის აწყობით მიიღწევა. ციკლის ერთი ეტაპიდან მეორეზე გადასასვლელადაც საჭიროა, სკოლამ გააანალიზოს თვითშეფასების შედეგები და თვითრეფლექსიის საფუძველზე, საჭიროებიდან გამომდინარე, გადადგას შემდგომი ნაბიჯები.

თვითშეფასება უნდა განვიხილოთ როგორც განმავითარებელი შეფასების ტიპი, რომლის დროსაც სკოლა/მასწავლებელი აკეთებს რეფლექსიას, აფასებს

თავისივე მუშაობს პროცესს, წინასწარ განსაზღვრული სტანდარტის/კრიტერიუმების შესრულების ხარისხს. იგი აკეთებს თავისი ძლიერი და სუსტი მხარეების იდენტიფიცირებას და მუშაობის პროცესში ცვლილებები სწორედ რეფლექსიისა და ანალიზის საფუძველზე შეაქვს (Andrade and Du, 2007:160).

რა დანიშნულება აქვს თვითშეფასებას:

- თვითშეფასების პროცესი მასწავლებლის პროფესიული და პიროვნული განვითარების ნაწილია;
- თვითშეფასება საკუთარი წინსვლის შემოწმების, გაზომვის, ასევე საჭიროებაზე მორგებული პროფესიული განვითარების გეგმის შემუშავების საშუალებას იძლევა;
- სასწავლო პროცესის შემდგომი დაგეგმვა მხოლოდ იმ შემთხვევაშია შესაძლებელი, თუ მასწავლებელი და სკოლა აღიარებს თავისი პრაქტიკის გასაუმჯობესებელ მიმართულებებს, სუსტ მხარეებს;
- თვითშეფასება ზრდის მასწავლებლის და სკოლის პასუხისმგებლობასა და დამოუკიდებლობას;
- თვითშეფასების როგორც პროცესი, ისე შედეგი მასწავლებელს და სკოლას „თავს საკუთარი მუშაობის პროცესის წარმართველად“ აგრძნობინებს;
- თვითშეფასება აძლიერებს შეფასების განმავითარებელ ფუნქციას;
- თვითშეფასება მასწავლებელს მთელი სიცოცხლის განმავლობაში შემსწავლელად აქცევს;
- თვითშეფასების პროცესი ეხმარება როგორც მასწავლებელს, ისე ზოგადსაგანმანათლებლო დაწესებულებას არა მარტო თვალსაჩინო პრობლემების მოგვარებაში, არამედ შესაძლებელს ხდის ისეთი პრობლემების აღმოჩენასა და მოგვარებას, რომელთა არსებობა მანამდე გაცნობიერებული არ იყო;
- თვითშეფასების გამოყენება ამაღლებს მასწავლებლის თვითეფექტურობის განცდას;
- თვითშეფასება ხელს უწყობს მასწავლებლის რეფლექსიური უნარების განვითარებას; რეფლექსია მასწავლებელს ეხმარება უწყვეტ პროფესიულ ზრდაში;
- თვითშეფასება ეხმარება ზოგადსაგანმანათლებლო დაწესებულებას, თვითსწავლად, თვითგანვითარებად ორგანიზაციად ჩამოყალიბებაში.

გზამკვლევაში წარმოდგენილია თვითშეფასების რამდენიმე ინსტრუმენტი, რომელთა გამოყენება ზოგადსაგანმანათლებლო დაწესებულებებსა და ცალკეულ მასწავლებლებს საკუთარი სპეციფიკისა და გამოცდილების გათვალისწინებით შეუძლიათ.

წარმოგიდგენთ თვითშეფასების ინსტრუმენტის ნიმუშს, რომელსაც, საკუთარი შეხედულებისამებრ, ავსებს როგორც სკოლა, ისე მასწავლებელი. ამ ტიპის თვითშეფასების განხორციელება დაეხმარება სკოლებს, სხვადასხვა მხარის პერსპექტივიდან გააანალიზონ სასწავლო პროცესის მიმდინარეობაზე მოქმედი ფაქტორები, ძლიერი მხარეები და გასაუმჯობესებელი მიმართულებები, რაც ორგანიზაციას შეთანხმებული, ერთიანი ხედვის ჩამოყალიბებაში დაეხმარება.

მიმართულება № 1 – საჭიროებების იდენტიფიცირება			
სკოლა	საწყისი ეტაპი	განვითარების ეტაპი	ჩართულობის ეტაპი
	გაცნობიერებული გვაქვს, რომ უნდა შევსწავლოთ შესაბამისი კანონმდებლობა, რეგულაციები და დარგის თანამედროვე ტენდენციები. ვიცით, რომ მნიშვნელოვანია, შევიმუშაოთ ხედვა და განვსაზღვროთ, რას გვინდა, მივალწიოთ.	მუდმივად ვცდილობთ, სკოლის დოკუმენტაცია თანხვედრაში მოვიყვანოთ არსებულ კანონმდებლობასა და დარგის თანამედროვე ტენდენციებთან. დაგეგმილ აქტივობებს ვაცნობთ თანამშრომლებს და ვცდილობთ მათ დანერგვას საკუთარ საქმიანობაში.	სკოლის მასწავლებლებს, სასწავლო პროცესის ხარისხის მართვის პროცესებში ჩართულ ყველა პირსა და სასკოლო საზოგადოების სხვა წარმომადგენლებს გათავისებული გვაქვს დაგეგმილი აქტივობების არსი და მიზნობრიობა. დასახული ხედვის მისაღწევად დაგეგმილი აქტივობების პრაქტიკაში დასაწერგად აქტიურად ვთანამშრომლობთ.

საორიენტაციო შეკითხვები საჭიროებების იდენტიფიცირებისთვის:

- გვაქვს მკაფიო ხედვა, რას გვინდა მივალწიოთ გარკვეული პერიოდის შემდეგ სასწავლო პროცესის ხარისხის მიმართულებით?
- სად არის გაცხადებული ჩვენი ხედვა?
- ასახულია თუ არა ჩვენი ხედვა შესაბამის დოკუმენტებში? კონკრეტულად რომელში?
- ინტეგრირებულია თუ არა ჩვენი ხედვა სასკოლო კურიკულუმსა და სხვა დოკუმენტებში? რა კონკრეტული მტკიცებულებები გვაქვს ამ კუთხით?
- იზიარებს თუ არა ხედვას ყველა დაინტერესებული მხარე, განსაკუთრებით, მასწავლებლები? რა კონკრეტული მტკიცებულებები გვაქვს ამ კუთხით?
- არიან თუ არა მასწავლებლები ჩართული საერთო ხედვის განვითარებასა და განხორციელებაში? რა ფორმით? რა კონკრეტული მტკიცებულებები გვაქვს ამ კუთხით?

მასწავლებელი	საწყისი ეტაპი	ჩართულობის ეტაპი	მიღწევის ეტაპი
	გაცნობიერებული მაქვს, რომ უნდა შევისწავლო შესა- ბამისი კანონმდებ- ლობა, რეგულა- ციები და დარგის თანამედროვე ტენ- დენციები. ვიცი, რომ მნიშვნელოვანია განესაზღვრო, რას მინდა, მივალწიო.	გათავისებული მაქვს, როგორ შეიძლება არსე- ბულმა კანონმდებ- ლობამ, რეგულა- ციებმა და დარგის თანამედროვე ტენდენციებმა გავლენა იქონიოს ჩემს სწავლების პრაქტიკაზე.	მე მხარს ვუჭერს კოლეგებს, მათ შო- რის, დირექციის წევ- რებს, გაითავისონ არსებული კანონ- მდებლობა, რეგუ- ლაციები და დარ- გის თანამედროვე ტენდენციები, რათა ერთად დავწეროთ ისინი პრაქტიკაში.

საორიენტაციო შეკითხვები საჭიროებების იდენტიფიცირებისთვის:

- ვიცნობ თუ არა ჩემი სკოლის ხედვას სასწავლო პროცესის ხარისხის მართვის კუთხით? თუ არ ხართ დარწმუნებული, ჰკითხეთ კოლეგებს. თუ აღმოაჩენთ, რომ თქვენსა და კოლეგების მოსაზრებებს შორის არ არის თანხვედრა ან/და ეს საკითხები თქვენთვის ბუნდოვანია, ჰკითხეთ დირექციის წევრს ან/და საკითხი განსახილველად დააყენეთ რომელიმე შეხვედრაზე.
- რა არის პირადად ჩემი სურვილი და მიზანი სასწავლო პროცესის ხარისხთან დაკავშირებით? თავად მე რას ვაკეთებ მის მისაღწევად? კოლეგები რას აკეთებენ? კიდევ რა შეგვიძლია გავაკეთოთ ერთად?

მიმართულება № 2 – ძლიერი და სუსტი მხარეების გააზრება

სკოლა	საწყისი ეტაპი	განვითარების ეტაპი	ჩართულობის ეტაპი
	გაცნობიერებული გვაქვს, რომ უნდა გავაანალიზოთ წინარე და მიმდინარე პრაქტიკა.	გათავისებუ- ლი გვაქვს ჩვენი ადრინდელი და მიმდინარე პრაქ- ტიკა და ძლიერ და გასაუმჯობესებელ მხარეებს ვაანა- ლიზებთ კოლეგებ- თან კათედრაზე, პროფესიული მხარდაჭერისა და ხარისხის განვითა- რების ჯგუფის წევ- რებთან და სხვ.	სკოლის მასწავ- ლებლები და სას- წავლო პროცესის ხარისხის მართვის პროცესებში ჩარ- თული ყველა პირი მკაფიოდ ვხედავთ ჩვენს სუსტ და ძლიერ მხარეებს. წარმატება და წა- რუმატებლობა გაზიარებულია შემდგომი განვი- თარებისთვის.

საორიენტაციო შეკითხვები საჭიროებების იდენტიფიცირებისთვის:

- რა ვიცი წინა სასწავლო სემესტრის შესახებ? რა იყო ჩვენი კათედრის მიღწევები, რამ განაპირობა ჩვენი მიღწევები? რა იყო წარუმატებლობის მიზეზები? მოსწავლეთა შედეგებიდან გამომდინარე, რაზე შეგვიძლია ვიმსჯელოთ სასწავლო პროცესის ხარისხთან მიმართებით? კიდევ რა დოკუმენტები მაქვს, რასაც შემიძლია გადავხედო სასწავლო პროცესის ხარისხის გასაანალიზებლად?
- როგორ ზიარდება სასწავლო პროცესის ხარისხთან დაკავშირებული ინფორმაცია თანამშრომლებს შორის?
- როგორ ვიღებთ სასწავლო პროცესის ხარისხთან დაკავშირებულ უკუკავშირს მოსწავლეების, მათი მშობლების, კოლეგებისა და დირექციისგან?
- როგორ ზიარდება საჭირო რესურსები და პროფესიული განვითარების შესაძლებლობებთან დაკავშირებული ინფორმაცია ჩვენს სკოლაში?

მასწავლებელი	საწყისი ეტაპი გაცნობიერებული მაქვს, რომ უნდა გავანალიზოთ წინარე და მიმდინარე პრაქტიკა.	ჩართულობის ეტაპი ვანალიზებ საკუთარი პრაქტიკის ძლიერ და სუსტ მხარეებს.	მიღწევის ეტაპი გაცნობიერებული მაქვს სკოლის ძლიერი და სუსტი მხარეები; ვიცი, როგორ უკავშირდება იგი ჩემს პრაქტიკას და პირიქით.
--------------	--	--	---

საორიენტაციო შეკითხვები საჭიროებების იდენტიფიცირებისთვის:

- რა აქტივობები განვახორციელებ სსსწავლო პროცესის ხარისხის განვითარებისთვის წინა წელს/სემესტრში?
- რამ იმუშავა და რამ – არა?
- რას ვაკეთებ ახლა ამ მიმართულებით?
- როგორ შემიძლია ჩემი უნარები და/ან სასწავლო პრაქტიკა გავაუმჯობესო, რათა გადავლახო არსებული წინააღმდეგობები? როდის ვგეგმავ ამას?
- როგორ შემიძლია ჩემი გამოცდილება გავუზიარო კოლეგებს?

მიმართულება № 3 – მიზნების დასახვა და პროგრესის შეფასება

სკოლა	საწყისი ეტაპი	განვითარების ეტაპი	ჩართულობის ეტაპი
	გაცნობიერებული გვაქვს, რომ მიზნებისა და პროგრესის შეფასების ინდიკატორების წინასწარ განსაზღვრა მნიშვნელოვანია.	ვისახავთ მიზნებს და ჩამოყალიბებული გვაქვს მიზნის მიღწევის ინდიკატორები, თუმცა ისინი ყოველთვის არ არის გაზიარებული კოლეგებისთვის.	სკოლის მასწავ-ლებლები და სას-წავლო პროცესის ხარისხის მართვის პროცესებში ჩარ-თული ყველა პირი იზიარებს სკოლის მიზნებს და მიზ-ნების მიღწევის ინდიკატორებს. ამასთანავე, თი-თოეულს საკუ-თარი პრაქტიკით შეაქვს წვლილი აღნიშნული მიზნე-ბის მიღწევასა და, შედეგების გათვა-ლისიწინებით, მის განვითარებაში.

საორიენტაციო შეკითხვები საჭიროებების იდენტიფიცირებისთვის

- როგორ დაისახა სკოლამ სასწავლო პროცესთან დაკავშირებული მიზნები, მიზნების მიღწევის ინდიკატორები და როგორ გააცნო იგი შესაბამის თანამ-შრომლებს?
- რა ტიპის ინფორმაციას ვაგროვებთ პროგრესის შესაფასებლად? ვინ აორგა-ნიზებს აღნიშნულ ინფორმაციას?
- რა არის თითოეული მასწავლებლის და სასწავლო პროცესთან დაკავშირე-ბული სხვა პირების პასუხისმგებლობა მიზნების დასახვასა და პროგრესის შეფასებაში?

მასწავლებელი	საწყისი ეტაპი	ჩართულობის ეტაპი	მიღწევის ეტაპი
	გაცნობიერებული მაქვს, რომ საჭიროა, დავისახო მიზნები და გავწერო მათი მიღწევის ინდიკატორები.	ვისახავ მიზნებს და ვაკეთებ მათი შესრულების მონიტორინგს.	ჩემი მიზნები თანხვედრაშია ორგანიზაციის მიზნებთან. მხარს კოლეგებს მიზნების დასახვასა და მათი შესრულების მონიტორინგში. ჩემს გამოცდილებას ვაზიარებ სკოლის დონეზე.
საორიენტაციო შეკითხვები საჭიროებების იდენტიფიცირებისთვის ▪ რა არის ორგანიზაციის მიზნები სასწავლო პროცესის ხარისხთან მიმართებით? როგორ შეესაბამება ისინი ჩემი, როგორც მასწავლებლის, მიზნებს? ▪ როგორ შემიძლია, უკეთ გავაანალიზო ჩემი პრაქტიკა და შედეგები გავუზიარო კოლეგებს? ▪ როგორ შემიძლია, დავეხმარო კოლეგებს მიზნების ჩამოყალიბებაში? ▪ როგორ შემიძლია, ჩემი შედეგები პროგრესთან დაკავშირებით გავაზიარო სკოლის დონეზე?			

თვითშეფასების ნიმუში ადაპტირებულია შემდეგი რესურსიდან: The Key to Self-Regulated Learning: A Systematic Approach to Maximising its Potential Oxford University Press, 2023.
<https://elt.oup.com/feature/global/expert/sr/?cc=global&sellLanguage=en>

დანართ № 3-ში ასევე შეგიძლიათ იხილოთ მასწავლებლის საქმიანობის თვითშეფასების ფორმა.

მასწავლებლის საქმიანობის კომპლექსური შეფასებისთვის სკოლებს შეუძლიათ იხელმძღვანელონ მასწავლებლის საქმიანობის შეფასების სხვადასხვა სტანდარტებით. ერთ-ერთ სტანდარტს შეგიძლიათ გაეცნოთ წიგნში „თანამედროვე სკოლის მართვა“ და მასზე დაფუძნებით შეიმუშაოთ მასწავლებლის საქმიანობაზე დაკვირვების ფორმა (<https://mastsavlebeli.ge/wp-content/uploads/2021/11/Book-Tanamedrove-sklois-martva-web.pdf>).

№ 4 დანართის სახით წინამდებარე გზამკვლევში წარმოდგენილია მასწავლებლის საქმიანობის შეფასების ნიმუში, რომელიც შემუშავებულია შემოთავაზებულ სახელმძღვანელოში („თანამედროვე სკოლის მართვა“) მოცემული სტანდარტების გათვალისწინებით.

3.2. უკუკავშირი

მასწავლებლის საქმიანობის მრავალმხრივი/360-გრადუსიანი შეფასების ერთ-ერთი მეთოდია უკუკავშირი. მოსწავლეების და მშობლების, როგორც ძირითადი სამიზნე ჯგუფისა და ყველაზე მნიშვნელოვანი დაინტერესებული მხარის მოსაზრებების გაანალიზება საშუალებას გვაძლევს დავინახოთ როგორც მასწავლებლების, ისე სკოლის ძლიერი მხარეები და გასაუმჯობესებელი მიმართულებები.

სამიზნე ჯგუფებისა და დაინტერესებული მხარეების ობიექტურობის მისაღწევად მნიშვნელოვანია, მოსწავლეები და მშობლები გრძნობდნენ რომ მათი გამოხატულება გაანალიზებული და გათვალისწინებულია.

ზოგადსაგანმანათლებლო დაწესებულების მუდმივი განვითარებისთვის მნიშვნელოვანია იგი გარკვეული პერიოდულობით უკუკავშირს იღებდეს მასწავლებლებისა და სხვა დაინტერესებული თანამშრომლებლებისგან.

სამიზნე ჯგუფებისა და დაინტერესებული მხარეების უკუკავშირი სკოლამ შეიძლება მიიღოს ინტერვიუს, ფოკუსჯგუფისა და კითხვარის საშუალებით. ინტერვიუს, ფოკუსჯგუფისა და კითხვარის შემუშავებისა და ადმინისტრირების პრინციპებზე მასალა შეგიძლიათ იხილოთ შემდეგ წიგნებში: (თ. ზურაბიშვილი, 2006; ლ. წულაძე, 2008).

შესაძლებელია სკოლამ მოსწავლეს, მასწავლებელს და მშობელს შესთავაზოს როგორც ანონიმურ, ისე ღია გამოკითხვებში მონაწილეობა, თუმცა, ნებისმიერ შემთხვევაში, შედეგების გაზიარებისას აუცილებელია კონფიდენციალურობის პრინციპის დაცვა და პროცესის მიმდინარეობისას ემოციურად უსაფრთხო გარემოს უზრუნველყოფა.

უკუკავშირის მიღების რამდენიმე ნიმუშს იხილავთ შემდეგ დანართებში: № 5 – საბაზო და საშუალო საფეხურის მოსწავლეებთან ფოკუსჯგუფის პროტოკოლი; № 6 – კითხვარი მოსწავლეებისთვის; № 7 – კითხვარი მშობლებისთვის; დანართი № 8 – მშობელთა გამოკითხვა, № 17 – კითხვარი მასწავლებლებისთვის.

3.3. საბაკვეთილო დაკვირვება

საგაკვეთილო პროცესზე დაკვირვება ერთ-ერთი ყველაზე ხელმისაწვდომი და გავრცელებული მეთოდია მასწავლებელთა პრაქტიკის შესასწავლად. საგაკვეთილო დაკვირვება შესაძლებელია განახორციელოს სკოლის დირექტორმა, მოადგილემ, ხარისხის განვითარებაზე პასუხისმგებელმა პირებმა და კოლეგებმა ერთმანეთის გაკვეთილზე დაკვირვებით, „კრიტიკული მეგობრის“ (აღნიშნულ მიდგომაზე საუბარია გზამკვლევის მომდევნო თავში) მიდგომის გამოყენებით. თითოეული მასწავლებლის პედაგოგიური პრაქტიკის შესწავლა საგაკვეთილო დაკვირვებით სკოლის დირექციის და ხარისხის განვითარებაზე პასუხისმგებელი პირების ვალდებულებაა. „კრიტიკული მეგობრის“ ფარგლებში კი, საგაკვეთილო დაკვირვება კოლეგათა ურთიერთშეთანხმების საფუძველზე ხორციელდება.

სასურველია, დაკვირვების პროცესს სკოლის დირექტორი ახორციელებდეს შესაბამისი საგნობრივი ჯგუფის/საგნის კათედრის ხელმძღვანელთან, კათედრის ან ხარისხის განვითარებაზე პასუხისმგებელ პირებთან ან სასწავლო პროცესის ხარისხის მართვის პროცესებში ჩართულ სხვა პირებთან ერთად. ეს საშუალებას აძლევს სკოლის დირექტორს, უკეთ გაერკვეს საეციფიკურ საგნობრივ და მეთოდურ კომპეტენციებში, ხოლო, მეორე მხრივ, უფრო საინტერესოდ, ღრმად და ეფექტიანად წარიმართოს პროფესიული დისკუსია გაკვეთილის დამთავრების შემდეგ.

არ არსებობს დაკვირვების სისტემის, მათ შორის, საგაკვეთილო დაკვირვების ფორმის, შემუშავების ერთადერთი საუკეთესო სტრატეგია, მოდელი თუ პროცედურა. საჭიროა დიფერენცირებული სისტემის შემუშავება, რომელიც ითვალისწინებს თითოეული მასწავლებლის საჭიროებებს, პიროვნულ მახასიათებლებს, მოთხოვნილებებსა და ინტერესებს (William B. Ribas, 2005); მიმართულია მასწავლებლის პროფესიული პასუხისმგებლობის გაზრდისკენ, რაც აისახება თითოეული მოსწავლის შესაძლებლობების მაქსიმალურად გამოვლენასა და სწავლის შედეგების გაუმჯობესებაზე.

დანართ № 9-ში იხილავთ საგაკვეთილო დაკვირვების ერთ-ერთ ნიმუშს.

დანართ № 10-ში იხილავთ ჩატარებული გაკვეთილის რეფლექსიის ფორმატს.

საგაკვეთილო დაკვირვების შესახებ მასალას – დაკვირვების ტიპები, უკუკავშირის მიღებისა და გაცემის პრინციპები, გაკვეთილის შესწავლა კვლევაზე დაფუძნებით, საგაკვეთილო დაკვირვების ციკლი და პერიოდულობა და სხვ. შეგიძლიათ გაეცნოთ წიგნში: „თანამედროვე სკოლის მართვა“ (<https://mastsavlebeli.ge/wp-content/uploads/2021/11/Book-Tanamedrove-sklois-martva-web.pdf>).

თავი 4.

შეფასების სისტემა მოსწავლეთა სწავლის მხარდასაჭერად

4.1. შეფასების ერთიანი პოლიტიკა სკოლაში

სკოლაში დიდ ყურადღება უნდა დაეთმოს შეფასების პრაქტიკის ხარისხის გაუმჯობესებას. სასკოლო საზოგადოებამ უნდა გააცნობიეროს, რომ შეფასების ფუნქცია არ არის მხოლოდ სტანდარტების მიღწევების გაზომვა. ის უნდა დაეხმაროს როგორც მოსწავლეებს, ასევე მასწავლებლებს, გააცნობიერონ საკუთარი ძლიერი და გასაუმჯობესებელი მხარეები და იპოვონ გზა გამოწვევების გადასა-ლახავად. სწორედ ამიტომ, მნიშვნელოვანია, სკოლას ჰქონდეს შეფასების ისეთი პოლიტიკა და პრაქტიკა, რომელიც გამოიყენება როგორც თითოეული მოსწავ-ლის სწავლის მხარდაჭერისა და მასწავლებელთა მიზანმიმართული პროფესიუ-ლი განვითარების, ისე, სკოლის განვითარების დაგეგმვის, მშობლებისა და სხვა დაინტერესებული მხარეების ინფორმირების მიზნით.

მაშასადამე, სკოლაში სწავლა-სწავლების ხარისხის განვითარებისთვის მნიშვნელოვანია, მას ჰქონდეს მკაფიოდ განსაზღვრული შეფასების პოლიტი-კა, გააძლიეროს შეფასების განმავითარებელი ფუნქცია მოსწავლეთა სწავლის ხელშესაწყობად, მათში რეფლექსიისა და მეტაკოგნიტური აზროვნების, ობიექ-ტური თვითშეფასების, თვითრეგულირებისა და დამოუკიდებლობის გასავითა-რებლად, სწავლის სირთულეების გამოსავლენად და მათ დასაძლევად რელე-ვანტური მხარდაჭერის აღმოსაჩენად.

სკოლამ უნდა შეიმუშავოს შეფასებისადმი ერთიანი მიდგომა, რომელიც უნდა შეესაბამებოდეს სკოლის სწავლებისა და სწავლის პოლიტიკას. როგორც განმავითარებელი, ისე დიაგნოსტიკური თუ განმსაზღვრელი შეფასება უნდა აისახოს სასწავლო გეგმებში, იქცეს სასწავლო პროცესის განუყოფელ ნაწილად, უზრუნველყოს მოსწავლეთა პროგრესის მონიტორინგი. თითოეულმა მასწავ-ლებელმა უნდა შეძლოს შეფასების შედეგების გამოყენება როგორც მოსწავლე-

თა სწავლის შედეგების გასაუმჯობესებლად, ასევე – მასწავლებელთა პრაქტიკის დახვეწად.

სკოლის შეფასების პოლიტიკის შემუშავებას უნდა ჰქონდეს თანამონაწილეობითი ხასიათი. მასში ჩართული უნდა იყოს როგორც მასწავლებლები და სკოლის ადმინისტრაცია, მოსწავლეები და მშობლები, რაც სკოლის შეფასების პოლიტიკას ყველა დაინტერესებული პირისთვის გამჭვირვალეს გახდის.

შეფასების პოლიტიკის დოკუმენტი სასურველია, მოიცავდეს შემდეგ კომპონენტებს:

- შეფასების მიზანს და შეფასების მნიშვნელობის მოკლე აღწერილობას;
- შეფასების საგანმანათლებლო ამოცანებს;
- მოსწავლეთა და მასწავლებელთა მოლოდინები შეფასებასთან დაკავშირებით;
- შეფასების კომპონენტებს;
- შეფასების პროცესებს;
- პასუხისმგებლობების გადანაწილება შეფასებისას;
- ინსტრუქციებს მასწავლებლებისათვის შეფასების კრიტერიუმების ჩამოყალიბებისა და რუბრიკების შემუშავებისთვის;
- ინსტრუქციებს მასწავლებლებისთვის, მოსწავლეებისთვის და მშობლებისთვის განმავითარებელი უკუკავშირის მიწოდების სისტემაზე;
- ინსტრუქციებს იმის შესახებ, თუ რა ფორმატით მიეწოდება მშობლებს მათი შვილების შეფასება და რამდენად ხშირად;
- სახელმძღვანელო მითითებებს იმის შესახებ, როგორ, რა პერიოდულობით უნდა განხორციელდეს მოსწავლეთა შედეგების ანალიზი და როგორ უნდა მოხდეს მისი გათვალისწინება სასწავლო პროცესში.

შეფასების ერთიანი პოლიტიკის შემუშავება უზრუნველყოფს მის სტანდარტიზაციას, რაც, თავის მხრივ, უზრუნველყოფს მოსწავლეთა შეფასების სამართლიანობას, თანამიმდევრულობასა და სიზუსტეს.

შეფასების სტანდარტიზაციის სისტემის დანერგვა სკოლებს დაეხმარება დარწმუნდნენ, რომ:

- სწავლისა და მიღწევის შეფასება ზუსტია;
- თითოეულ მასწავლებელს ესმის შეფასების კრიტერიუმები და ამ კრიტერიუმებს სამართლიანად და თანამიმდევრულად იყენებს;
- შესაბამისად, საგანში შეფასებისადმი მიდგომა თანამიმდევრულია;
- სასკოლო სამოგადოების წევრები ენდობიან მასწავლებლის შეფასებებს;
- შეფასებები საიმედოა და საშუალებას აძლევს მასწავლებლებს, მოსწავლეებს და მშობლებს, სისტემატურად და გააზრებულად ადევნონ თვალყური მოსწავლეთა პროგრესს;
- მიზნების დასახვის პროცესები შეიძლება დაეყრდნოს სწავლის შეფასების სანდოობას;

განსაკუთრებით მნიშვნელოვანია, შეფასების სისტემა სტანდარტიზებული იყოს საგნების და საგნობრივი ჯგუფების შიგნით.

გთავაზობთ რამდენიმე რეკომენდაციას, თუ როგორ შეიძლება მივალწიოთ სტანდარტიზებულ შეფასებას თითოეული საგნის/საგნობრივი ჯგუფის ფარგლებში:

- ერთობლივად შეიმუშავეთ შეფასებებისა და სტანდარტების კრიტერიუმები. საგნის კურიკულუმისა თუ თემატური გეგმების შემუშავებისას დაუკავშირეთ შეფასების მიზნები სასწავლო მიზნებთან და ჩამოაყალიბეთ შეფასების მკაფიო, კონკრეტული და გაზომვადი კრიტერიუმები.
- დაგეგმეთ სტანდარტიზაციის სესიები. მასწავლებლებმა უნდა გამოყონ დრო, რათა ერთობლივად, ხშირად და რეგულარულად იმუშაონ შეფასებების სტანდარტიზაციაზე. შეფასების სტანდარტიზაციის ერთ-ერთ ეფექტიან სტრატეგიას წარმოადგენს რამდენიმე მოსწავლის ნამუშევრის შეფასება წინასწარ შემუშავებულ კრიტერიუმებზე დაყრდნობით. მასწავლებლები დამოუკიდებლად აფასებენ ნაშრომებს, შემდეგ მთელი გუნდი განიხილავს თითოეული მასწავლებლის შეფასებას და მათ მიერ გაცემულ განმავითარებელ უკუკავშირს. ასეთი სესიების ძირითადი მიზანია, მასწავლებლები შეთანხმდნენ ერთიან შეფასებაზე.

- შეჯერდით შეფასებისას – შეფასების სტანდარტიზაციისთვის რეკომენდებულია, ერთი და იგივე საგნის მასწავლებლებმა პარალელურ კლასებში მოსწავლეთათვის მისაცემი დავალებები და მათი შეფასების კრიტერიუმები შეაჯერონ. შემდეგ კი ნამუშევრები პერიოდულად ერთობლივად განიხილონ და იმსჯელონ, რამდენად თანამიმდევრულები არიან შეფასებაში. ასეთი ქმედება ხელს შეუწყობს შეფასებაში საერთო მიდგომის გამოყენების განმტკიცებას. ის ასევე თითოეულ მასწავლებელს აუმაღლებს თვითრწმენას საკუთარი შეფასების უნარის მიმართ, რომელიც თანხვედრაში იქნება საგნის სხვა მასწავლებლების უნართან.

შემოთავაზებულ კომპონენტებზე დაყრდნობით შემუშავებული სკოლის შეფასების პოლიტიკის დოკუმენტი და მასზე დაყრდნობით სკოლაში შეფასების სისტემის აგება უზრუნველყოფს სკოლაში შეფასების სამართლიანი და ერთიანი მიდგომის დანერგვას.

4.2. მოსწავლეთა შეფასების პერიოდიკასია

შეფასების სისტემის გამართულობის მიზნით, მნიშვნელოვანია, ზოგადსაგანმანათლებლო დაწესებულებაში არსებობდეს შეფასების სისტემის შიდა ვერიფიკაციის მექანიზმი. აღნიშნული მექანიზმი შეიძლება გაიწეროს შეფასების სისტემის რეგულაციაში ან არსებობდეს დამოუკიდებლად.

შიდა ვერიფიკაციის მიზანი მოსწავლეთა შეფასების სისტემის გაანალიზება და მისი სრულყოფაა. მას აქვს არა განმსაზღვრელი, არამედ განმავითარებელი ფუნქცია.

მოსწავლეთა შეფასების ვერიფიკაციის მექანიზმის შემუშავებისას მნიშვნელოვანია, სასწავლო პროცესის ხარისხზე პასუხისმგებელი პირები შეთანხმდნენ შემდეგ ძირითად საკითხებზე:

- მოსწავლეთა შეფასების პროცესის რომელ ასპექტებს შეიძლება შეეხოთ ვერიფიკაცია – შეფასების პროცესის ობიექტურობის, გამჭვირვალობის, ვალიდურობისა და სანდოობის უზრუნველსაყოფად მნიშვნელოვანია მოსწავლეთა შეფასებისას გამოყენებული ინსტრუმენტის ვერიფიკაცია, პროცესის ვერიფიკაცია და მტკიცებულებების ვერიფიკაცია.

- რას მოიცავს ინსტრუმენტების ვერიფიკაცია და რა უნდა გავითვალისწინოთ ამ დროს?

შეფასების ინსტრუმენტი შეიძლება იყოს იმ დავალებათა ერთობლიობა, რომელიც მოსწავლეს ეძლევა კონკრეტული კომპეტენციის დემონსტრირებისთვის. კერძოდ, ეს შეიძლება იყოს ტესტი ღია და დახურული შეკითხვებით წაკითხული ტექსტის გაანალიზების უნარის შესაფასებლად, კონკრეტული შემთხვევების ანალიზი პრობლემის გამოკვეთის, გაანალიზებისა და პრობლემის გადაჭრის უნარების შესაფასებლად და სხვ.

შეფასების ინსტრუმენტის ვერიფიკაციისას მნიშვნელოვანია, გავაანალიზოთ, რამდენად აფასებს იგი სტანდარტის იმ შედეგებს, რისი შეფასებაც დაისახა მასწავლებელმა მიზნად. ასევე, რამდენად ზომავს დავალების შეფასების კრიტერიუმები კონკრეტული დავალების შესაბამის სწავლის შედეგს/შედეგებს.

- როგორ, რა მეთოდების გამოყენებით შეიძლება განხორციელდეს მოსწავლეთა შეფასების ინსტრუმენტების ვერიფიკაცია?

შეფასების ინსტრუმენტის (დავალებათა ერთობლიობის) ვერიფიკაცია შესაძლებელია თავად ამ ინსტრუმენტის დეტალური გაანალიზებით და მასწავლებელთან გასაუბრებით.

- რას მოიცავს პროცესის ვერიფიკაცია და რა უნდა გავითვალისწინოთ ამ დროს?

პროცესის ვერიფიკაციისას მნიშვნელოვანია, შევადგათ:

- რამდენად თანაბარი გარემოა უზრუნველყოფილი მოსწავლეების შეფასების პროცესისთვის (თანაბარი დრო და მსგავსი გარემო და დავალება);
- ინფორმირებული იყო თუ არა მოსწავლე შეფასების ვადების, ფორმატის, ხანგძლივობის, შეფასების კრიტერიუმებისა და სხვა გასათვალისწინებელი ფაქტორების შესახებ;
- შეესაბამება თუ არა გარემო შეფასების ფორმატსა და ამოცანებს. კერძოდ, გარდა, ზოგადად, მშვიდი გარემოს უზრუნველყოფის აუცილებლობისა, მნიშვნელოვანია სპეციფიკური საკითხების გათვალისწინება, მაგალითად, თუ მოსწავლემ დავალების შესასრულებლად უნდა მოისმინოს კონკრეტული აუდიომასალა, აუცილებელია შეფასდეს,

მკაფიოდ ისმის თუ არა ხმა და სხვ. მაშასადამე, უნდა შეფასდეს გამოსაყენებელი აღჭურვილობის გამართულობა და სხვა რესურსების ხელმისაწვდომობა.

- როგორ, რა მეთოდების გამოყენებით შეიძლება განხორციელდეს შეფასების პროცესის ვერიფიკაცია?

შეფასების პროცესის ვერიფიკაცია შესაძლებელია პროცესზე დაკვირვებით, ამავდროულად – მოსწავლეებსა და მასწავლებელთან გასაუბრებით.

- რას მოიცავს მტკიცებულებების ვერიფიკაცია და რა უნდა გავითვალისწინოთ ამ დროს?

მტკიცებულებაზე დაფუძნებული ვერიფიკაციისას ხდება მოსწავლეთა ნამუშევრებისა და შეფასების განხილვა და ანალიზი.

მნიშვნელოვანია გავიაზროთ, რომ ყველა მტკიცებულებას ვერ გადავამოწმებთ. ამიტომ თავდაპირველად უნდა განისაზღვროს შესამოწმებელი მტკიცებულებები. ამის შემდეგ აუცილებელია, შემოწმდეს მტკიცებულებათა ფიზიკურად არსებობა, გაანალიზდეს, საკმარისია თუ არა არსებული მტკიცებულებები შეფასების კონკრეტული კომპონენტის ვალიდურობის გადასამოწმებლად.

მნიშვნელოვანია ვერიფიკაციის პროცესში მოსწავლეთა ჩართულობაც. კერძოდ, მოსწავლეებმა შეიძლება წლის განმავლობაში შეაგროვონ საკუთარი ნამუშევრები და წლის ბოლოს წარადგინონ ისინი. მნიშვნელოვანია აღნიშნული პორტფოლიოებისა და მათი პრეზენტაციების შეფასება მასწავლებლის მიერ წინასწარ შემუშავებულ კრიტერიუმებზე დაყრდნობით.

- როგორ, რა მეთოდების გამოყენებით შეგვიძლია გავახორციელოთ მტკიცებულებების ვერიფიკაცია?

- მტკიცებულებების ვერიფიკაცია შესაძლებელია თავად მოსწავლეთა ნამუშევრებისა და მიღებული შეფასებების, როგორც მტკიცებულებების, დეტალური გაანალიზებითა და მასწავლებელთან გასაუბრებით.

- ვერიფიკაციის პროცესისა და მიღებული შედეგის სკოლის მიერ სწორად გააზრების მიზნით, მნიშვნელოვანია, პროცესის არსს იაზრებდეს და პროცედურებს იზიარებდეს დაწესებულების თითოეული მასწავლებელი. მაშასადამე, პროცესში მასწავლებლის ჩართულობაზე ზრუნვა თითოეული სკოლის პრიორიტეტი უნდა იყოს.
- ვერიფიკაციის პროცესში მასწავლებელმა შეიძლება გააკეთოს შემაჯამებელი და სხვა ტიპის დავალებების ანალიზი, თვითრეფლექსია, რომელთა საშუალებითაც გაანალიზდება, რამდენად არის მიღწეული სწავლის შედეგები და როგორია მოსწავლეთა სწავლის დინამიკა.
- მოსწავლეთა შეფასების ვერიფიკაციისას საგნობრივი სტანდარტების შედეგებისა თუ ეროვნული სასწავლო გეგმით გათვალისწინებული ფუნქციურ-კომპონენტური უნარებისა და გამჭოლი პრიორიტეტების შესაფასებლად შესაძლებელია ასევე სკოლის მიერ ორგანიზებული დიაგნოსტიკური შეფასებისა და წლიური გამოცდებს გამოყენება.
- ვინ შეიძლება იყოს პასუხისმგებელი ვერიფიკაციის პროცესის ადმინისტრირებასა და შინაარსობრივ საკითხებზე?
 - ვერიფიკაციის პროცესის ადმინისტრირებასა და ლოჯისტიკაზე პასუხისმგებლობა შეიძლება დაეკისროს სკოლის დირექციას, კათედრის (ასეთის არსებობის შემთხვევაში) ხელმძღვანელებს ან სასწავლო პროცესთან დაკავშირებულ სხვა პირს/პირებს, რომლებსაც სკოლა გამოყოფს.
 - ვერიფიკაციის პროცესის შინაარსობრივ საკითხებზე პასუხისმგებლობა დაეკისრება ამისთვის წინასწარ შექმნილ ჯგუფს, რომელიც დაკომპლექტდება სკოლის დირექტორის, მოადგილის, კათედრის ხელმძღვანელის, მასწავლებლების ან გარედან მოწვეული საგნობრივი და/ან ზოგადი განათლების ექსპერტის/ექსპერტების შემადგენლობით.
- როგორ უნდა გამოიყენოს სკოლამ ვერიფიკაციის შედეგები?

მნიშვნელოვანია, ზოგადსაგანმანათლებლო დაწესებულება ყოველი ვერიფიკაციის პროცესის შემდეგ ადგენდეს სამოქმედო გეგმას, რომე-

ლიც დახმარება სკოლას პროცესების მთლიანობაში აღქმასა და შემდგომი ნაბიჯების მიზანმიმართულად დაგეგმვაში.

სამუშაო გეგმაში სკოლას შეუძლია სხვადასხვა კომპონენტის შეტანა არსებული საჭიროებებისა და ამოცანების გათვალისწინებით. წარმოგიდგენთ ერთ-ერთ სარეკომენდაციო ფორმას:

სამოქმედო გეგმა

გამოკვეთილი საჭიროებები	გაცემული რეკომენდაციები მასწავლებლებისთვის/დირექციისთვის	მომდევნო ვერიფიკაციის მიზანი და პერიოდი	კომენტარი

4.3. მოსწავლეთა სწავლის მხარდაჭერა განმავითარებელი შეფასების საშუალებით

სკოლებში, რომლებშიც სასკოლო კულტურად არის ქცეული განმავითარებელი შეფასება და იგი ჩართულია ყოველდღიურ სასკოლო პრაქტიკაში, მაღალია; მოსწავლეთა სწავლის მოტივაცია და მიღწევები; მოსწავლეებმა იციან თუ რას და როგორ სწავლობენ; რომელი სტანდარტების მიღწევას ცდილობენ, ხშირად მიმდინარეობს დისკუსიები როგორც მასწავლებელსა და მოსწავლეებს შორის, ისე თავად მოსწავლეებს შორის იმის შესახებ, როგორ აკმაყოფილებენ ისინი შეფასების კრიტერიუმებს. კონკრეტული და მკაფიო უკუკავშირი ეხმარება მოსწავლეებს, გაიგონ და შეაფასონ, თუ რა გააკეთეს კრიტერიუმების დასაკმაყოფილებლად აქამდე და რა უნდა გააკეთონ შემდგომ. ეს მათ წაახალისებს და შეუქმნის მოტივაციას, გახდნენ რეფლექსიური, ცნობისმოყვარე შემსწავლელეები, რომლებსაც შეუძლიათ თავიანთი და სხვების პროგრესის შეფასება.

მიუხედავად იმისა, რა ტიპის შეფასებას – განმავითარებელს, განმსაზღვრელს თუ დიაგნოსტიკურს – იყენებს მასწავლებელი საკლასო ოთახში, ის უნდა იყოს:

- **შესაბამისი** – უშუალოდ უნდა აფასებდეს სასწავლო მიზნებს და საგნობრივ სტანდარტებს.
- **მრავალფეროვანი** – სასწავლო მიზნების შესაბამისად გამოყენებული უნდა იყოს შეფასების სხვადასხვა მეთოდი.
- **სამართლიანი** – შეფასებამ თითოეულ მოსწავლეს უნდა მისცეს შესაძლებლობა, გამოავლინოს, რაც იცის, ესმის და, მიუხედავად მისი მზაობის დონისა, მიაღწიოს პროგრესს.
- **სანდო** – უზრუნველყოს მოსწავლეთა ცოდნის, უნარებისა და ღირებულებების ობიექტური და ზუსტი შეფასება.
- **ინფორმაციული** – შეფასებამ უნდა დაადგინოს, სად იმყოფებიან მოსწავლეები სწავლის პროცესში, ანუ რა იციან, ესმით და რის გაკეთება შეუძლიათ. ეს ინფორმაცია შემდეგ უნდა იქნას გამოყენებული დიაგნოსტიკისთვის, თუ რის გაუმჯობესება სჭირდება თითოეულ მოსწავლეს და როგორ შეუძლია მასწავლებელს ამ კუთხით მისთვის დახმარების აღმოჩენა.
- **ინტეგრირებული** გაკვეთილში და სწავლებისა და სწავლის მთელ ციკლში – მოსწავლეებისა და მასწავლებლების მიერ სწავლისა და პროგრესის რეფლექსია უზრუნველყოფს, მტკიცებულებებზე დაყრდნობით, მომავალში შესაბამისი ნაბიჯების გადადგმას.
- **მართვადი** – შეფასებები უნდა იყოს საკლასო აქტივობების განუყოფელი ნაწილი, ასევე, ის დროულად უნდა გაანალიზდეს, გაცემული უკუკავშირი ღირებული უნდა იყოს სწავლის გასაუმჯობესებლად და ადაპტირებული აქტივობები მიმართული უნდა იყოს სასწავლო პრაქტიკისა და მოსწავლეთა შედეგების გასაუმჯობესებლად.

4.4. უკუკავშირი მოსწავლეთა ნამუშევარზე

მოსწავლეებისთვის შესრულებულ დავალებაზე კონკრეტული და მკაფიო უკუკავშირის მიცემა ეხმარება მათ, გაიგონ, როგორ შეასრულეს იგი და რა უნდა გააკეთონ მომავალში. უკუკავშირი ასევე ეხმარება მოსწავლეებს, გააცნობიერონ სტანდარტები, რომელთა მიხედვითაც ფასდება მათი ნამუშევარი, რაც მათ საშუალებას აძლევს მომავალში გააუმჯობესონ შედეგი. საუკეთესო ტერმინი, რომელიც ყველაზე სწორად ასახავს უკუკავშირის ფუნქციას, არის „უკუკავშირი განვითარებისთვის“. ეფექტური უკუკავშირის მიწოდება ეხმარება მოსწავლეს გააუმჯობესოს მომდევნო ნამუშევრები – იგი კარნახობს მათ, იფიქრონ კითხვაზე: „რა არის შემდეგი?“ ეფექტურმა უკუკავშირმა უნდა უპასუხოს მოსწავლის სამ კითხვას: „სად მივდივარ?“, „როგორ მივდივარ?“, „რა იქნება მომავალში?“.

უკუკავშირი უნდა მუშაობდეს სამი მიმართულებით:

1. **მასწავლებელი-მოსწავლეები** – მასწავლებელი აძლევს მოსწავლეებს მიმართულებას მათი ამჟამინდელი მიღწევებისა და მომავალში გადასადგმელი ნაბიჯების შესახებ.
2. **მოსწავლეები-მასწავლებელი** – მასწავლებელი იღებს უკუკავშირის მოსწავლეებისგან მათი სწავლისა და, ზოგადად, სასწავლო პროცესის შესახებ. მოსწავლის მიერ მასწავლებლისთვის მიწოდებული უკუკავშირი ყველაზე ფასეულია, რადგან ის მასწავლებელს საშუალებას აძლევს, დაინახოს სასწავლო პროცესი კრიტიკულად – თავისი მოსწავლეების თვალთ.
3. **მოსწავლე-მოსწავლე** – თანატოლთა შეფასება მკაფიო კრიტერიუმების მიხედვით შეიძლება იყოს უაღრესად ეფექტიანი, რადგან, როდესაც მოსწავლე სხვა მოსწავლის ნამუშევარს აანალიზებს, ის ხვდება, რა უნდა გააკეთონ თავიანთი მუშაობის გასაუმჯობესებლად.

მასწავლებლის უკუკავშირი მოსწავლეთა ნამუშევარზე უნდა იყოს:

- **ფოკუსირებული** – უნდა მოიცავდეს ორ ან სამ გასაუმჯობესებელ ასპექტს სასწავლო მიზნებთან და კრიტერიუმებთან მიმართებით.
- **ხელმისაწვდომი** – ის უნდა იყოს მიწოდებული მოსწავლის ასაკისა და კომპეტენციის შესაბამის ენაზე, უნდა იყოს ცალსახა და მკაფიო.
- **კონსტრუქციული** – უნდა შეიცავდეს კონკრეტულ მითითებებს გაუმჯობესებისთვის და წარმატების შესაბამის კრიტერიუმებზე ყურადღების გამახვილებასთან ერთად. უკუკავშირმა უნდა უზრუნველყოს მოსწავლეთა ძლიერი მხარეების მკაფიო შეფასება და გაუმჯობესების სფეროების იდენტიფიცირება.
- **მხარდამჭერი** – უნდა იყოს წარმოდგენილი პოზიტიური ტონით და ნათლად აჩვენოს ის მხარდაჭერა, რომელიც ხელმისაწვდომია მოსწავლისთვის.
- **პერმანენტული** – სასწავლო პროცესის უწყვეტი და განუყოფელი ნაწილი.
- **მრავალმხრივი** – იყენებდეს უკუკავშირის მრავალმხრივ სტრატეგიებს.
- **გამჭვირვალე** – უკუკავშირის გაცემისას ანალიტიკურ რუბრიკებზე დაყრდნობა (სქემები, რომლებიც გვიჩვენებს, თუ როგორ უკავშირდება შეფასების თითოეული კრიტერიუმი მოსწავლის მიღწევის დონეს) არის ეფექტიანი იმის საჩვენებლად, როგორ შეესაბამება ნამუშევარი სხვადასხვა კრიტერიუმებს და რა მოეთხოვება ერთი დონიდან მეორეზე გადასასვლელად.
- **მასტიმულირებელი და მამოტივირებელი** – მან უნდა წაახალისოს მოსწავლე, სიღრმისეულად იფიქროს იმაზე, თუ რას და როგორ აკეთებს და გააკეთებს.

ქვემოთ მოცემულ ცხრილში წარმოდგენილია საკლასო პრაქტიკისა და შეფასების მხარდამჭერი რამდენიმე მაგალითი.

საკლასო შეფასების მახასიათებლები	სწავლებისა და სწავლის სტრატეგიები
მასწავლებლები აღიარებენ, რომ შეფასება სწავლისა და სწავლების განუყოფელი და არსებითი ნაწილია; გაცნობიერებული აქვთ, რომ შეფასება მოსწავლეებს ეხმარება განვითარებაში და მათ კი პრაქტიკის დახვეწაში.	▪ ჩართეთ შეფასების აქტივობები სასწავლო გეგმებში. ▪ შეადგინეთ სასწავლო გეგმები პირუკუ (ყერ შედეგი, შემდეგ აქტივობები, რომლებიც უზრუნველყოფს შედეგის მიღწევას). ▪ განსაზღვრეთ, როგორ/შეფასების რომელი მეთოდი/მეთოდებით და მტკიცებულებით დაადგენთ, რომ მოსწავლეებმა მიაღწიეს დასახულ სასწავლო მიზნებს. ▪ დაგეგმეთ, როგორ გააანალიზებთ და გამოიყენებთ შეფასების შედეგებს.
მასწავლებლები მოსწავლეებს უზიარებენ სასწავლო მიზნებს და მისაღწევ შედეგებს.	▪ გაუზიარეთ მოსწავლეებს სასწავლო მიზნები მკაფიოდ და ასაკისთვის შესაფერისად. ▪ გამოიყენეთ ეს მიზნები კითხვების დასმისა და უკუკავშირისთვის გაკვეთილის განმავლობაში და ბოლოს. ▪ შეაფასეთ მოსწავლის პროგრესი სასწავლო მიზნებთან მიმართებით და მიეცით უკუკავშირი სწავლაში შემდგომი ნაბიჯების გადასადგმელად.
საკლასო აქტივობების საშუალებით მასწავლებლები ადგენენ მოსწავლეთა წინარე ცოდნას და მას ახალი ცოდნის ასაგებად იყენებენ.	▪ დაეყრდნით თითოეული მოსწავლის შეფასების მონაცემებს, მათ შორის, წინა სამუშაოზე გატეხულ უკუკავშირს და მათ საპასუხოდ განხორციელებულ მოსწავლისა და თქვენს ქმედებებს. ▪ გამოიყენეთ მრავალფეროვანი აქტივობები და სტრატეგიები წინარე ცოდნის შესამოწმებლად. ▪ დაეხმარეთ მოსწავლეებს სიღრმისეულად იფიქრონ და დაამყარონ კავშირები არსებულ და ახალ ცოდნას შორის.

შეფასებისა და წარმატების კრიტერიუმების რეგულარულად გამოარებით მასშავლებლები ემდარებიან მოსწავლეებს, გაიყნონ იმ სტანდარტებს, რომელთა მიღწევასაც ისინი მიზნად ისახავენ და გაიამზონ მათი მნიშვნელობა.	• მიეცით მოსწავლეებს წარმატების მკაფიო კრიტერიუმები მათ სასწავლო მიზნებთან მიმართებით. • გამოიარეთ მოსწავლეებს იმ ნამუშევრების მაგალითები, რომლებიც შეფასების კრიტერიუმებს აკმაყოფილებს და დაეხმარეთ გიგონ, რატომ არის ეს კარგი მაგალითები. • დაეხმარეთ მოსწავლეებს წარმატებული ნამუშევრის მოდელის შემუშავებაში. • განიხილეთ მოსწავლეებთან სამუშაო პროცესის მიმდინარეობის კარგი მაგალითები.
მასწავლებლები მოსწავლეებს რთავენ თვითშეფასებასა და თანატოლთა შეფასებაში.	• წახალისეთ მოსწავლეები ისაუბრონ, რა ისწავლეს და რა მიიჩნიეს რთულად სასწავლო მიზნებთან და განხორციელებულ აქტივობებთან მიმართებით; • მიეცით მოსწავლეებს შესაძლებლობა, იმუშაონ ერთობლივად და განიხილონ საკუთარი და ერთმანეთის ნამუშევარი, ყურადღება გაამახვილონ გაუმჯობესების გზებზე; • დაუსვით მოსწავლეებს კითხვები, რომლებიც წახალისებს მათ ახსნან თავიანთი ამოცანების პროცესები, მაგ. „შეგიძლიათ გვითხრა, როგორ მიხვედით ამ პასუხამდე?“, • დარწმუნდით, რომ მოსწავლეებისთვის სწავლის პროცესისა და მიღწეული შედეგის შესახებ ფიქრი ჩვეულებრივ რუტინად იქცა; • მოსწავლეებთან ერთად განსამზავრეთ სწავლის შემდგომი ნაბიჯები.

მასწავლებლები აწვდიან დროულ ზეპირ და წერილობით უკუკავშირს სწავლის შესახებ, რასაც შედეგად მოსდევს მოსწავლეების მიერ იმის გაცნობიერება, თუ რა და როგორ უნდა გააკეთონ შემდგომში.	▪ მხედველობაში მიიღეთ მოსწავლის პროგრესის შესახებ ზეპირი და წერილობითი უკუკავშირის საფუძველზე მიღებული ინფორმაცია. ▪ დარწმუნდით, რომ უკუკავშირი არის კონსტრუქციული, კონკრეტული თითოეული მოსწავლისთვის, აფასებს ნამუშევარს, ქმევას, შესრულებას და არა მოსწავლეს. აფასებს მოსწავლის პროგრესს, აქცენტს როგორც ძლიერ, ისე გასაუმჯობესებელ მხარეებზე, უსახავს გაუმჯობესების გზებს. ▪ დაეხმარეთ მოსწავლეებს, რათა იმოქმედონ მოცემული უკუკავშირის მიხედვით. ▪ განსაზღვრეთ ჯგუფებისა და ინდივიდუალური სწავლის შემდგომი ნაბიჯები.
მასწავლებლები ხელს უწყობენ მოსწავლის თავდაჯერებულობის ამაღლებას და სჯერათ, რომ შესაბამისი მხარდაჭერის შემთხვევაში, ყველა მოსწავლეს შეუძლია შედეგის გაუმჯობესება.	▪ მოსწავლეებს განუსაზღვრეთ მცირე ნაბიჯები, რათა მათი შესრულებისას დაინახონ საკუთარი პროგრესი, რის შედეგადაც მათ აუმაღლდებათ თვითშეფასება. ▪ შექმენით სწავლისთვის მხარდამჭერი საკლასო გარემო, სადაც არასწორი პასუხები გადაიქცევა სწავლის შესაძლებლობად, სადაც ამოწვევება და კვლევა დაფასებული, ხოლო მოსწავლეების მხრიდან რისკზე წასვლა და ექსპერიმენტი წახალისებული იქნება.
მასწავლებლები მოსწავლეებთან ერთად აანალიზებენ, განიხილავენ და აფასებენ შეფასების მონაცემებს.	▪ შეარჩიეთ ხარისხიანი სასწავლო აქტივობები, რომლებიც აქცენტს აკეთებს პროცესზე და არა მხოლოდ შედეგზე. ▪ წახალისეთ მოსწავლეები, დაფიქრდნენ სწავლის პროცესზე სხვა მოსწავლეებსა და მასწავლებელთან ერთად. ▪ გაცვითილების/თემისური ერთეულების გეგმაში გამოყავით დრო რეფლექსიისთვის, რათა მოსწავლეებმა გაანალიზონ საკუთარი სწავლის პროცესი და გააცნობიერონ, სად გრძნობენ თავს მეტად თუ ნაკლებად თავდაჯერებულად. ▪ მუდმივად განავითარეთ სასწავლო გეგმები შეფასების საფუძველზე მიღებული ინფორმაციით. ▪ წახალისეთ მოსწავლეები, საკუთარ ხელში აიღონ სწავლის სადავეები.

წარმოდგენილი ცხრილი და მასში მოცემული კავშირები საკლასო შეფასების მახასიათებლებსა და სწავლა/სწავლების სტრატეგიებს შორის, დაეხმარება მასწავლებელს, შეაფასოს საკუთარი უნარები მოსწავლეთა შეფასებასთან მიმართებით. ამავდროულად, სწავლა-სწავლების ხარისხზე პასუხისმგებელ ჯგუფს შეუძლია შეიმუშავოს მასწავლებლის საქმიანობაზე ფოკუსირებული დაკვირვების ოქმი და, მასზე დაყრდნობით, შეაფასოს თითოეული მასწავლებლის კომპეტენცია სასწავლო პროცესში საკლასო შეფასების/განმავითარებელი შეფასების ეფექტიანად გამოყენების მიმართულებით და გასცეს რელევანტური განმავითარებელი უკუკავშირი.

შეფასების შედეგების ანალიზი მასწავლებელს საშუალებას აძლევს, მონაცემებზე დაყრდნობით, უფრო თავდაჯერებულად მიიღოს გადაწყვეტილებები იმის შესახებ, თუ რა უნდა შეცვალოს სწავლების გასაუმჯობესებლად, რა მიმართულებით ესაჭიროება თავად მასწავლებელს განვითარება და რა უნდა გააკეთოს საკუთარი პროფესიული განვითარების მიზნით.

ამავდროულად, სწორად გამოყენებული შეფასება არის გზამკვლევი მოსწავლეთათვის მათი სწავლის შედეგების გაუმჯობესებისა და განვითარების გზაზე. ინსტიტუციურ დონეზე შეფასების შედეგები უნდა იქნეს გამოყენებული როგორც სკოლაში მიმდინარე სასწავლო პროცესის ხარისხის შეფასების, ისე განვითარების დაგეგმვის პროცესში.

ზოგადსაგანმანათლებლო დაწესებულებას თავად შეუძლია განსაზღვროს რა ფორმატში განახორციელებს სხვადასხვა ტიპის შეფასების ანალიზს. წინამდებარე გზამკვლევში დანართ № 11-ის სახით გთავაზობთ შემაჯამებელი დავალების შედეგების ანალიზის ერთ-ერთ სარეკომენდაციო ფორმას.

თავი 5.

სკოლის ბაზაზე მასწავლებელთა პროფესიული განვითარების შესაძლებლობები

წინა თავში მოცემული შეფასების სხვადასხვა მეთოდის გამოყენებით სკოლა გამოყოფს სკოლის, როგორც ორგანიზაციის, და ცალკეული მასწავლებლების პროფესიულ საჭიროებებს.

გამოწვევების გათვალისწინებით, ზოგადსაგანმანათლებლო დაწესებულება მასწავლებელს მუდმივად უნდა უჭერდეს მხარს, ჩაერთოს პროფესიული განვითარების სხვადასხვა მიზნობრივ აქტივობაში.

განათლების სპეციალისტები თანხმდებიან და კვლევები ადასტურებს (Alkhalwaleh 2017, 63; Kazemi et al. 2021), რომ მასწავლებელთა პროფესიული განვითარების არსებული შესაძლებლობებიდან ყველაზე ეფექტიანი სკოლის ბაზაზე მასწავლებელთა პროფესიული განვითარებაა. ასეთი სახის პროფესიული განვითარება, ერთი მხრივ, მორგებულია მასწავლებლის კონკრეტულ პროფესიულ საჭიროებებს, მეორე მხრივ კი – პასუხობს საკლასო ოთახში არსებულ გამოწვევებს. პროფესიული განვითარების ამ მოდელის გამოყენებით, განსხვავებით ტრადიციული პროფესიული განვითარების მოდელისგან, რომელიც გულისხმობს გარედან შემოთავაზებულ უნიფიცირებულ აქტივობებს, მასწავლებელი პროფესიულად იზრდება და სწავლობს საკუთარ პრაქტიკაზე დაკვირვების, ანალიზის, რეფლექსიის, კოლეგათა უკუკავშირის, ახალი მიდგომების ადგილობრივ კონტექსტში მოსინჯვისა და, ზოგადად, კოლეგებთან პროფესიული თანამშრომლობის გზით (Goddard, Goddard, and Tschannen-Moran 2007). პროფესიული თანამშრომლობა კი გულისხმობს მუდმივ დაკვირვებასა და უკუკავშირს კოლეგებს შორის, რაც პროფესიული გაზიარების, დიალოგის, ექსპერიმენტებისა და კრიტიკის კულტურა ჩვეული პრაქტიკაა.

თანამშრომლობა შეიძლება მოიცავდეს აქტივობების მთელ რიგს, როგორც მასწავლებლების არაფორმალურ, დაუგეგმავ ერთობლივ მუშაობას, ისე – უფ-

რო ფორმალური თანამშრომლობითი მიდგომების განხორციელებას (Madunich 2021, 57). ამ ტიპის პროფესიული განვითარების პროცესში მასწავლებლებს შორის იქმნება სოციალური კაპიტალი, რომელიც აძლიერებს სკოლას. განსხვავება კარგ და უკეთეს სკოლას შორის არ გულისხმობს მხოლოდ კომპეტენტური მასწავლებლის არსებობას. ყველა მოსწავლის სარგებელზე ორიენტირებულ გარემოს ქმნის ისეთი სასკოლო კულტურა, რომელშიც ყველა მასწავლებელს შეუძლია, ისწავლოს გამოცდილი კოლეგისგან და გაიზიაროს მისი პრაქტიკა.

წარმოგიდგენთ სკოლის ბაზაზე მასწავლებელთა პროფესიული განვითარების ფორმებს, რომელთა გამოყენება სკოლას გამოვლენილი საჭიროების შესაბამისად, საკუთარი საჭიროებებისა და გამოცდილების გათვალისწინებით შეუძლია.

5.1. კრიტიკული მეგობარი

„კრიტიკული მეგობარი“, როგორც სკოლის ბაზაზე მასწავლებელთა პროფესიული განვითარების ფორმა, ფართოდ გამოიყენება დასავლეთის ქვეყნების მასწავლებელთა პროფესიული განვითარების სისტემებში. იგი არის ეფექტიანი გზა, რომელიც ხელს უწყობს პროფესიონალებს შორის თანამშრომლობას და, ძირითადად, ფოკუსირებულია კოლეგიალური ურთიერთობების განვითარებასა და რეფლექსიური პრაქტიკის წახალისებაზე. „კრიტიკული მეგობარი“ შეგვიძლია, გამოვიყენოთ როგორც ობიექტური თვითშეფასებისა და ურთიერთშეფასების, საკუთარი და კოლეგების ძლიერი და სუსტი მხარეების დადგენის, სუსტი მხარეების დაძლევის გზების ერთობლივი ძიების და ძლიერი მხარეების განმტკიცების საშუალება.

„კრიტიკული მეგობარი“ შეგვიძლია მივიჩნიოთ ერთგვარ პროფესიულ სასწავლო საზოგადოებად, ხოლო თავად „კრიტიკული მეგობრები“ არიან სიმეტრიულ ურთიერთობაში მყოფი პროფესიონალები, რომლებიც მუშაობენ როგორც შეკრული გუნდი, რათა უპასუხონ მონაცემებისა და მტკიცებულებების ანალიზზე დაყრდნობით გამოვლენილ მოსწავლეთა საჭიროებებს (Harris, 2014).

კრიტიკული მეგობრების თანამშრომლობის ფორმა ძირითადად პროფესიული დიალოგია, მათ შორის არაფორმალური საუბრები, თუმცა საჭირო ინფორმაციას კრიტიკული მეგობრები იღებენ:

- საგაკვეთილო დაკვირვებით;
- გაკვეთილისა და სხვა აქტივობების ერთობლივი დაგეგმვით;
- მოსწავლეთა შედეგების ანალიზით.

კრიტიკული მეგობარი კოლეგას:

- უსმენს;
- გამოწვევის წინაშე აყენებს;
- უსვამს მაპროვოცირებელ შეკითხვებს;
- მხარს უჭერს;
- ამხნევებს;
- ეხმარება თვითრეფლექსიაში;
- უზიარებს დაბალანსებულ უკუკავშირს;
- საჭიროების შემთხვევაში ეხმარება კოლეგას თავისი შეხედულებების გადაფასებაში.

კითხვები, რომლებზეც უნდა დაფიქრდეთ „კრიტიკული მეგობრის“ შერჩევისას:

- ვინ გისვამთ შეკითხვებს, რომლებიც გეხმარებათ მოვლენების მიმართ ახლებური ხედვის ჩამოყალიბებაში?
- ვისთან ერთად გრძნობთ თავს კომფორტულად და ღიად შეგიძლიათ გამოთქვათ ყველაზე გიჟური იდეა?
- ვის ანდობთ თქვენს დაუმუშავებელ იდეებს ისე, რომ არ გაწუხებთ, რას იფიქრებს იგი თქვენზე?
- ვინ გაძლევთ მოტივაციას, შთაგონებას, ბიძგს?
- ვის შეუძლია, საჭიროების შემთხვევაში დაგიტოვოთ საკმარისი დრო და ძალისხმევა?

რა უნარები და თვისებები უნდა გქონდეთ, რომ თავად იყოთ კრიტიკული მეგობარი?

- შეგეძლოთ თანაგრძნობა;
- იყოთ გამბედავი, კოლეგას გაუზიაროთ განსხვავებული მოსაზრება;
- იყოთ დიპლომატი;
- იყოთ ოპტიმისტი;
- იყოთ რეფლექსიური;
- იყოთ ინიციატივიანი.

დანართი № 12-ში შეგიძლიათ იხილოთ კრიტიკული რეფლექსიისთვის ფორმა, რომლის გამოყენება კრიტიკულ მეგობრებს შეუძლიათ თვითშეფასებისა და ურთიერთშეფასებისთვის.

5.2. ქოუჩინგი

ქოუჩინგი, როგორც სკოლის ბაზაზე მასწავლებელთა პროფესიული განვითარების ფორმა, ორიენტირებულია დაეხმაროს მასწავლებლებს, თვითრეფლექსიაზე დაყრდნობით, ეფექტურად გამოსცადონ ახალი სასწავლო მიდგომები და პრაქტიკები თავიანთ საკლასო ოთახებში. თუმცა ქოუჩინგის როგორც პროფესიული განვითარების ფორმის, გამოყენება შესაძლებელია სასკოლო პრაქტიკის ყველა მიმართულებაში.

პროფესიული განვითარების ამ ფორმაში შეიძლება ჩაერთოს როგორც ახალბედა, ისე გამოცდილი კოლეგები, რომელთა ურთიერთობა სიმეტრიულია თანამშრომლობის ყველა ეტაპზე.

ქოუჩინგის პროცესი სრულად არის დაფუძნებული შეკითხვებზე. ქოუჩს კითხვებით მიჰყავს კოლეგა წარმატების განმაპირობებელი ფაქტორებისა და წარუმატებლობის მიზეზების გაანალიზებამდე. პრობლემის გადაჭრის ინოვაციური გზების აღმოჩენებამდე და სხვ. პროფესიული განვითარების ამ მოდელში მასწავლებლების ურთიერთობა შეიძლება შევადაროთ სოკრატესა და მისი მოსწავლეების ურთიერთობას – სოკრატე თავისი შეკითხვებით, საუბრებით, დიალოგებით ეხმარებოდა ადამიანებს, თავად მისულიყვნენ აღმოჩენებამდე. მას კითხვა-პასუხით მიჰყავდა მოსაუბრე ძირითად საკითხამდე და ბოლოს – სწორ დასკვნამდე.

გთავაზობთ შეკითხვების ტიპებს:

- რას მიაღწიეთ ამ ეტაპისთვის?
- რა გინდათ სინამდვილეში?
- რისი მიღწევაა ყველაზე მნიშვნელოვანი მომდევნო ეტაპისთვის?
- რატომ არის ეს თქვენთვის მნიშვნელოვანი?
- რა ნაბიჯების გადადგმაა საჭირო თქვენგან?
- რა იქნება თქვენი პრაქტიკული ქმედებები მომდევნო სამი დღის განმავლობაში?
- რა შემთხვევაში იტყვით, რომ წარმატებით მიაღწიეთ სასურველ მდგომარეობას?
- რა დაგჭირდებათ კიდევ მიზნის სრულად მისაღწევად?

მნიშვნელოვანია სკოლის ლიდერი დარწმუნდეს, რომ ქოუჩინგი მჭიდროდ უკავშირდება რეალურ სასწავლო პროცესში მიმდინარე საკითხებს. ამისთვის გარკვეული პერიოდულობით იგი უნდა აკეთებდეს პროცესის რეფლექსიას, რომლისთვისაც მას შეუძლია შემდეგი საორიენტაციო შეკითხვების გამოყენება:

- ავლენენ თუ არა მასწავლებლები ქოუჩინგში ჩართვის ინტერესს?
- არსებობს თუ არა მტკიცებულება, რომ მასწავლებლები აღიქვამენ მას სასარგებლოდ? თუ ასეა, რა მტკიცებულებები არსებობს?
- არსებობს თუ არა მტკიცებულება, რომ ქოუჩინგის პროცესში მასწავლებელთა ჩართულობამ ხელი შეუწყო მოსწავლეთა შედეგების გაუმჯობესებას? თუ ასეა, რა მტკიცებულებები არსებობს?
- დაინტერესებულნი არიან თუ არა მასწავლებლები, გახდნენ ქოუჩები?
- განიცდიან თუ არა მასწავლებლები რაიმე დაძაბულობას პროცესში ჩართულობისას?
- რა გავაკეთე, მე, როგორც ლიდერმა, პროცესების ვეფექტიანობისთვის? კიდევ რისი გაკეთება შემიძლია?

5.3. სასწავლო ჯგუფები

სასწავლო ჯგუფები არის მასწავლებელთა გაერთიანება, რომელიც საკუთარ პრაქტიკაში არსებულ მიღწევებსა და გამოწვევებთან დაკავშირებით, ძირითადად, შეხვედრების ფორმატში მუშაობს. ისინი რეფლექსიური დიალოგის გზით რეგულარულად შეისწავლიან სასწავლო პროცესთან დაკავშირებულ საკითხებს, რაც პოზიტიურ გავლენას ახდენს ჯგუფის თითოეული წევრის პრაქტიკასა და მოსწავლეთა შედეგებზე. კოლეგები გარკვეული პერიოდულობით იკრიბებიან საერთო წარმატების გაზიარებისა და გამოწვევებზე მსჯელობის მიზნით.

როგორია სასწავლო ჯგუფების დაკომპლექტების პრინციპი?

სასწავლო ჯგუფები შესაძლებელია დაკომპლექტდეს სკოლისა და მასწავლებელთა ინტერესების გათვალისწინებით. თითოეულ ჯგუფში შეიძლება შედიოდნენ ერთი და იმავე საგნის და/ან საფეხურის მასწავლებლები, დამრიგებლები, სხვადასხვა საგნის ერთი და იმავე საკითხით დაინტერესებული მასწავლებლები და სხვ. მაშასადამე, სასწავლო ჯგუფები შესაძლებელია ჩამოყალიბდეს საგნობრივი კათედ-

რის (სკოლაში ასეთის არსებობის შემთხვევაში) ფარგლებში ან სასწავლო ჯგუფში შედიოდნენ სხვადასხვა საგნის მასწავლებლები. საკითხის სპეციფიკის გათვალისწინებით, სასწავლო ჯგუფების შემადგენლობა შეიძლება იცვლებოდეს ან იყოს მუდმივი გარკვეული პერიოდის, მაგალითად, ერთი სემესტრის განმავლობაში.

როგორ და ვის მიერ ხდება მსგავსი ჯგუფების დაკომპლექტების ინიცირება?
ჯგუფების შექმნის იდეა შეიძლება მოდიოდეს სკოლის დირექტორის, დირექტორის მოადგილის, კათედრის ხელმძღვანელის, ნებისმიერი მასწავლებლის მხრიდან, რომელსაც ა) აქვს ინიციატივა, კონკრეტული საჭიროების საპასუხოდ, კოლეგებს შესთავაზოს კონკრეტული სასწავლო მიდგომა/მეთოდი/რესურსი; ბ) აქვს სურვილი, კონკრეტული საჭიროების (მაგალითად, კლასის მართვა, განმავითარებელი შეფასება, სხვადასხვა მზაობის მოსწავლეებთან დიფერენცირებული მიდგომის სტრატეგიები და სხვ.) საპასუხოდ მიიღოს მხარდაჭერა (მაგალითად, რელევანტური სასწავლო რესურსის/აქტივობის/მეთოდის გაზიარებით ან მათზე ერთობლივი მუშაობით) კოლეგებისგან.

რა ტიპის შეხვედრები იმართება სასწავლო ჯგუფების მუშაობის ფარგლებში?
სასწავლო ჯგუფის მუშაობის ფარგლებში იმართება საორიენტაციო, საპრეზენტაციო და რეფლექსიური ტიპის შეხვედრები.

საორიენტაციო შეხვედრის მიზანია, განისაზღვროს შეხვედრების მიზანი, პერიოდულობა, ფორმატი და დრო.

საპრეზენტაციო შეხვედრის მიზანია სწავლა-სწავლებასთან დაკავშირებული მიდგომის/მეთოდის/აქტივობის კოლეგებისთვის წარდგენა, ძირითადად, საპრეზენტაციო ფორმატში.

რეფლექსიური შეხვედრის მიზანია საპრეზენტაციო შეხვედრაზე გაზიარებული მიდგომის/რესურსის/აქტივობის პრაქტიკაში დანერგვის შედეგების გაანალიზება;

მიღწეული შედეგების ურთიერთგაზიარება, შემაფერხებელი ფაქტორების ანალიზი მომდევნო ნაბიჯების განსაზღვრისთვის.

როგორ უნდა ხდებოდეს კონკრეტული სასწავლო ჯგუფის სამუშაო პრაქტიკისა და შედეგების გაზიარება სხვა ჯგუფებისთვის ან, ზოგადად, სასკოლო საზოგადოების წევრებისთვის, სხვა მასწავლებლებისთვის?

მნიშვნელოვანია, კონკრეტული სასწავლო ჯგუფის სამუშაო პრაქტიკის გაზიარება გაზიარებული იყოს სხვა მასწავლებლისთვის, რაშიც მნიშვნელოვანია დირექტორისა და დირექტორის მოადგილის როლი, წახალისონ და მხარი დაუჭირონ ამგვარი პრაქტიკის გაზიარებას სკოლის მასშტაბით.

რა უნდა გაითვალისწინოს სასწავლო ჯგუფის შეხვედრის ჩამტარებელმა პირმა? შეხვედრის დროის მიზნობრივად და ეფექტურად გამოსაყენებლად მნიშვნელოვანია, წინასწარ იქნეს მომზადებული შეხვედრის გეგმა და შესაბამისი რეკურსები.

სასწავლო ჯგუფის ფარგლებში ორგანიზებული სამუშაო შეხვედრის ფორმა შეგიძლიათ იხილოთ დანართ № 14-ში.

5.4. მენტორინგი

სიტყვა მენტორის მნიშვნელობა ბერძნული მითოლოგიიდან იღებს სათავეს. ოდისევსმა, ტროას ომში გამგზავრების წინ, საკუთარი შვილის – ტელემაქეს აღზრდა მეგობარს, მენტორს სთხოვა. მენტორმა ტელემაქე აღზარდა, იგი მისთვის სანდო მეგობარი და მრჩეველი იყო. თანამედროვე გაგებით, მენტორი ჰქვია ზრდასრულ და გამოცდილ ადამიანს, რომელიც ახალბედას საქმიანობაში უძღვება და დახმარებას უწევს.

მენტორობა შეგვიძლია განვიხილოთ, როგორც პროფესიული ურთიერთობა მაღალკვალიფიციურ, გამოცდილ და დამწყებ, ნაკლებად გამოცდილ კოლეგას შორის. მენტორი, რომელიც წარმოადგენს დარგის პროფესიონალს და შემსწავლელი კოლეგა, რომელსაც სჭირდება კონკრეტული უნარებისა და კომპეტენციების განვითარება. მენტორი ზრუნავს ახალბედა კოლეგის არა მარტო პროფესიულ, არამედ პიროვნულ ზრდაზეც.

მასასადამე, მენტორი არის კოლეგა, რომელიც წარმოადგენს რესურსს, ადვოკატს, ფასილიტატორს, შემფასებელს, ნდობით აღჭურვილ პირს დამწყები კოლეგისთვის. პროფესიული თანამშრომლობით სარგებელს იღებს არა მხოლოდ „მიმღები“, ჩვენ შემთხვევაში – ნაკლებ გამოცდილი კოლეგა, არამედ „მიმწოდებელიც“ – მენტორი.

როგორც ვხედავთ, სკოლის ბაზაზე მასწავლებელთა პროფესიური თანამშრომლობის ფორმებს აქვთ როგორც მსგავსი, ისე განსხვავებული მახასიათებლები, რომლებსაც სქემატურად წარმოგიდგენთ:

სასწავლო ჯგუფები

საერთო ინტერესების მქონე კოლეგებს შორის გამოცდილების გაზიარება სტრუქტურირებული სამუშაო შეხვედრების გზით.

„კრიტიკული მეგობარი“

კოლეგებს შორის ურთიერთშეთანხმების საფუძველზე და იერარქიის გარეშე დამყარებული პროფესიული თანამშრომლობა.

ნდობაზე დამყარებული ურთიერთობები

პროფესიულ საჭიროებებზე ორიენტირება

მასწავლებლის პროფესიული და სოციალური კაპიტალის გაძლიერება

სკოლის, როგორც ინსტიტუტის, განვითარება

გრძელვადიანი ეფექტი

მონიტორინგი

ახალბედასა და გამოცდილი მასწავლებლის პროფესიული თანამშრომლობა ექსპერტული ცოდნის გაზიარების მიზნით.

ქოუჩი

ინდივიდებისა და ჯგუფების დახმარება, თვითრეფლექსიის გზით აღმოაჩინონ დაფარული პოტენციალი და აიღონ პასუხისმგებლობა დასახული მიზნების მიღწევაზე.

სკოლის ბაზაზე მასწავლებელთა პროფესიული განვითარების მექანიზმების შემუშავებისას სკოლებს ასევე დაეხმარებათ: „მასწავლებელთა პროფესიული განვითარების გზამკვლევი“ (ავტორები: მ. ბოჭორიშვილი, მ. ინასარიძე, მასწავლებელთა პროფესიული განვითარების ეროვნული ცენტრი, 2014); განათლების ხარისხის განვითარების ეროვნული ცენტრის მიერ მომზადებული გზამკვლევი „სკოლის ბაზაზე მასწავლებელთა პროფესიული განვითარება. გზამკვლევი ზოგადსაგანმანათლებლო სკოლის მასწავლებლებისა და ლიდერებისთვის“ (2023).

სკოლებისთვის ასევე საინტერესო იქნება 2023 წელს კონსულტაციისა და ტრენინგის ცენტრის (ctc) მიერ შემუშავებული წიგნი „მასწავლებელთა პროფესიული განვითარების სასკოლო გეგმა“, რომლის მიზანია სკოლის ბაზაზე მასწავლებელთა უწყვეტი პროფესიული განვითარების პრაქტიკის დანერგვისა და შესაბამისი ორგანიზაციული კულტურის ხელშეწყობა.

გზამკვლევაში აღწერილი პროფესიული განვითარების თითოეული ფორმის განუყოფელი კომპონენტია საგაკვეთილო დაკვირვება, რომლის ყველაზე კომპლექსური და თანმიდევრული საშუალება არის გაკვეთილის შესწავლა, რომლის შესახებაც ინფორმაციის გაცნობა შეგიძლიათ მასწავლებელთა პროფესიული განვითარების ეროვნული ცენტრის მიერ 2021 წელს გამოქვეყნებულ წიგნში „თანამედროვე სკოლის მართვა“.

თავი 6.

სასწავლო პროცესის შიდა ხარისხის მართვის პროცესები და პროცედურები

სასწავლო პროცესის შიდა ხარისხის მექანიზმების ეფექტიანი დანერგვისთვის მნიშვნელოვანია, შესაბამისი პროცესები მიზანმიმართულად დაიგეგმოს და მათ შესასრულებლად საჭირო პროცედურები სასკოლო დოკუმენტაციაში აისახოს.

პროცესებისა და პროცედურების შემუშავებისას გასათვალისწინებელია შემდეგი საკითხები/ფაქტორები:

- საჯარო სკოლის დირექტორის სტანდარტის მიხედვით, „დირექტორი, როგორც სასკოლო საზოგადოებისთვის მისაბაძი მაგალითი, სასკოლო კულტურის შემქმნელი, საგანმანათლებლო ლიდერი, ადამიანური რესურსების მმართველი და ადმინისტრაციული ლიდერი ხელს უწყობს სწავლის ხარისხის მართვას“ (საჯარო სკოლის დირექტორის სტანდარტი); სკოლის, როგორც ორგანიზაციის, განვითარებისთვის მნიშვნელოვანია, ფუნქციონირებას დაეფუძნოს სხვა თანამშრომლებზე, კერძოდ, სკოლის დირექტორთან ერთად, აღნიშნული პროცესების წარმმართველი შესაძლოა იყოს დირექტორის მოადგილე, კათედრის (ასეთი არსებობის შემთხვევაში) ხელმძღვანელი, ხარისხის მართვისა და პროფესიული მხარდაჭერის ჯგუფი და სხვ.
- მნიშვნელოვანია, სკოლა მუდმივად ზრუნავდეს ხარისხის განვითარებაზე პასუხისმგებელი პირების პროფესიულ განვითარებაზე.
- სასწავლო პროცესის შიდა ხარისხის მართვაზე პასუხისმგებელი პირების რაოდენობის განსაზღვრისას გათვალისწინებული იქნას სკოლის სიდიდე – ვინაიდან ხარისხის მართვის პროცესები დიდ ძალისხმევასა და დროს მოითხოვს, ამასთანავე, ამ პროცესში ჩართულ პირებს სკოლაში სხვა სასწავლო თუ ადმინისტრაციული საქმიანობების განხორ-

ციელებაც უწევთ, მნიშვნელოვანია, გავითვალისწინოთ ეს ფაქტორი და ხარისხზე პასუხისმგებელი პირების ჯგუფი დაკომპლექტდეს შესაბამისი რაოდენობის პირებით.

- სასწავლო პროცესის შიდა ხარისხის მართვაზე პასუხისმგებელ პირებს შორის ნათლად გაიმიჯნოს ფუნქცია-მოვალეობები – პასუხისმგებლობის დიფერენციის თავიდან ასარიდებლად, მნიშვნელოვანია თავდაპირველად გადанаწილდეს ფუნქციები ხარისხის მართვაზე პასუხისმგებელ პირებს შორის და მუდმივად ხდებოდეს აღებული ვალდებულებების შესრულების ხარისხის თვითშეფასება და მონიტორინგი. სასწავლო პროცესის ხარისხის უზრუნველყოფაზე პასუხისმგებელი პირების/ჯგუფის მუშაობის მონიტორინგის ფორმად შეიძლება გამოყენებული იყოს თვითშეფასება. თვითშეფასების სიხშირეს და ფორმატს განსაზღვრავს ზოგადსაგანმანათლებლო დაწესებულება. თვითშეფასების ნიმუშების ნახვა შეგიძლიათ დანართი № 14 და დანართ № 15-ში. თვითშეფასების გზამკვლევში მოცემული ფორმები ატარებს სარეკომენდაციო ხასიათს, მისი შეცვლა, მათ შორის აქტივობების მოდიფიცირება შესაძლებელია სკოლის საჭიროებების გათვალისწინებით.
- სასწავლო პროცესის შიდა ხარისხის მართვის პროცესებისა და მიღებული შედეგის მდგრადობისთვის აღნიშნული პროცესების მიზნები, ამოცანები, საქმიანობები და სხვა კომპონენტები აისახოს სასკოლო დოკუმენტში, იქნება ეს ხარისხის მართვის ჯგუფის დებულება, ხარისხის მართვის მექანიზმები თუ სხვა რელევანტური დოკუმენტი. ასევე მნიშვნელოვანია ხარისხის მართვაზე პასუხისმგებელმა პირებმა შეიმუშოან გეგმა. გეგმის ნიმუში შეგიძლიათ იხილოთ № 16-ში.

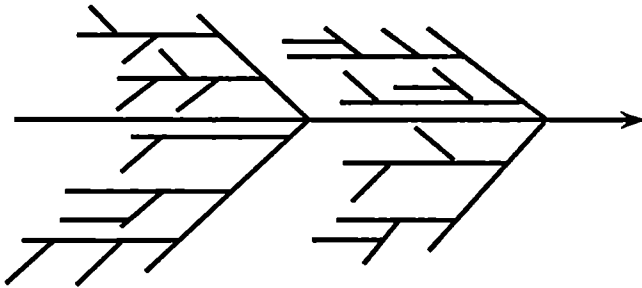
დანართები

შენიშვნა: დანართებში მოცემული ფორმები და ინსტრუმენტები გამოცდილია სხვადასხვა ზოგადსაგანმანათლებლო დაწესებულებაში.

დანართი № 1 – კომბინირი დიაგრამა, რომორც თვითშეფასების ერთ-ერთი საშუალება

თვითშეფასების ერთ-ერთი ტექნიკით, კოგნიტური დიაგრამების საშუალებით შესაძლებელია სკოლაში არსებული გამოწვევების კომპლექსური და სისტემური ანალიზი.

ა. დიაგრამა „თევზის ფხა“

„თევზის ფხა“ 4 ინფორმაციული ბლოკისგან შედგება:

თავი – აქ საჭიროა გადასატრელი პრობლემის, საკითხის, პრობლემური სიტუაციის დაფიქსირება.

ზედა (დახრილი, თავისკენ მიმართული) ფხა/ფხები – პრობლემური საკითხის გამოწვევი მიზეზების თავმოყრა.

ქვედა ფხა/ფხები – ფაქტები, მაგალითები, კონკრეტული შემთხვევები, რომლებიც ადასტურებს თავში მოცემულ პრობლემატიკას.

კუდი – დასკვნა, განზოგადება, შეჯამება.

დიაგრამაზე მუშაობის პროცესში მნიშვნელოვანია მოცემული ინფორმაციის რანჟირების წესის გათვალისწინებაც – თავთან უფრო ახლოს შევსებული „ფხა“ მეტად მნიშვნელოვანი, „წონიანი“ ინფორმაციაა.

აუცილებელია ინფორმაციის ლაკონიურად, ნათლად, მკაფიოდ გამოხატვა/გამოსახვა დიაგრამაზე.

დიაგრამის შემადგენელი ნაწილების (ბლოკების) სახელებაც და შინაარსიც პირობითია. მთავარი მოცემულობა ის გახლავთ, რომ თავში დაფიქსირებული საკითხის ირგვლივ მოხდეს იდეების გენერირება, მოსაზრებების თავმოყრა. ერთმანეთისგან გაიმიჯნოს ფაქტები, არგუმენტები, მოსაზრებები, ვარაუდები.

მსგავსი დიაგრამებით მუშაობა სასკოლო საზოგადოების წევრებს პრობლემის გადაჭრის გზებზე ერთობლივად მსჯელობისა და მიღებული გადაწყვეტილებები სტრუქტურირებულად ასახვის საშუალებას მისცემს.

გამოყენებული რესურსი: კრიტიკული აზროვნების განმავითარებელი მეთოდი „თევზის ფხა“. <https://mastsavlebeli.ge/?p=10853>

დანართი № 2

სკოლის თვითშეფასების ფორმა

პროცესის ანალიზი	
ანალიზი • სად ვართ ახლა? • რას ვაკეთებთ? • რატომ ვაკეთებთ იმას, რასაც ვაკეთებთ?	
რეფლექსია • საითკენ გვინდა წასვლა • რა მუშაობს? • რა არ მუშაობს? • როგორ მივედით იქ, სადაც ვართ? • სად გვინდა, ვიყოთ?	
რეაგირება • როგორ მივიდეთ იქ, სადაც გვინდა?	
შეფასება • როგორ შევაფასებთ ჩვენ მიერ გაწეულ ძალისხმევას? • როგორ დავრწმუნდებით, იწვევს თუ არა ჩვენი ქმედება სასიკეთო ცვლილებებს?	

სტანდარტი 1 – პროფესიული ცოდნა და სწავლების პროცესში ამ ცოდნის გამოყენება	
ძლიერი მხარეები, რაზე დაყრდნობით განვსაზღვრე ისინი.	გასაუმჯობესებელი მხარეები, რაზე დაყრდნობით განვსაზღვრე ისინი.
პროფესიული ინტერესი. როგორ/რა აქტივობებით დავიკმაყოფილებ ჩემს პროფესიულ ინტერესს?	როგორ/რა აქტივობებით გავაუმჯობესებ ჩემს პრაქტიკას ამ მიმართულებით?
შესრულების სტანდარტი 2 – სასწავლო პროცესის დაგეგმვა	
ძლიერი მხარეები, რაზე დაყრდნობით განვსაზღვრე ისინი.	გასაუმჯობესებელი მხარეები, რაზე დაყრდნობით განვსაზღვრე ისინი.
პროფესიული ინტერესი. როგორ/რა აქტივობებით დავიკმაყოფილებ ჩემს პროფესიულ ინტერესს?	როგორ/რა აქტივობებით გავაუმჯობესებ ჩემს პრაქტიკას ამ მიმართულებით?
სტანდარტი 3 – პოზიტიური სასწავლო გარემოს ფორმირება	
ძლიერი მხარეები, რაზე დაყრდნობით განვსაზღვრე ისინი?	გასაუმჯობესებელი მხარეები, რაზე დაყრდნობით განვსაზღვრე ისინი.
პროფესიული ინტერესი. როგორ/რა აქტივობებით დავიკმაყოფილებ ჩემს პროფესიულ ინტერესს?	როგორ/რა აქტივობებით გავაუმჯობესებ ჩემს პრაქტიკას ამ მიმართულებით?

სტანდარტი 4 – სწავლისა და სწავლების მრავალფეროვანი, ძიებაზე ორიენტირებული სტრატეგიებისა და სასწავლო რესურსების მიზნობრივად გამოყენება	
ძლიერი მხარეები, რაზე დაყრდნობით განვსაზღვრე ისინი?	გასაუმჯობესებელი მხარეები, რაზე დაყრდნობით განვსაზღვრე ისინი.
პროფესიული ინტერესი. როგორ/რა აქტივობებით დავიკმაყოფილებ ჩემს პროფესიულ ინტერესს?	როგორ/რა აქტივობებით გავაუმჯობესებ ჩემს პრაქტიკას ამ მიმართულებით?
სტანდარტი 5 – სწავლების დროს შეფასების გამოყენება	
ძლიერი მხარეები, რაზე დაყრდნობით განვსაზღვრე ისინი?	გასაუმჯობესებელი მხარეები, რაზე დაყრდნობით განვსაზღვრე ისინი.
პროფესიული ინტერესი. როგორ/რა აქტივობებით დავიკმაყოფილებ ჩემს პროფესიულ ინტერესს?	როგორ/რა აქტივობებით გავაუმჯობესებ ჩემს პრაქტიკას ამ მიმართულებით?
სტანდარტი 6 – ეფექტური კომუნიკაცია	
ძლიერი მხარეები, რაზე დაყრდნობით განვსაზღვრე ისინი?	გასაუმჯობესებელი მხარეები, რაზე დაყრდნობით განვსაზღვრე ისინი.
პროფესიული ინტერესი. როგორ/რა აქტივობებით დავიკმაყოფილებ ჩემს პროფესიულ ინტერესს?	როგორ/რა აქტივობებით გავაუმჯობესებ ჩემს პრაქტიკას ამ მიმართულებით?
სტანდარტი 7 – პროფესიული პასუხისმგებლობა	
ძლიერი მხარეები, რაზე დაყრდნობით განვსაზღვრე ისინი.	გასაუმჯობესებელი მხარეები, რაზე დაყრდნობით განვსაზღვრე ისინი.
პროფესიული ინტერესი. როგორ/რა აქტივობებით დავიკმაყოფილებ ჩემს პროფესიულ ინტერესს?	როგორ/რა აქტივობებით გავაუმჯობესებ ჩემს პრაქტიკას ამ მიმართულებით?

სტანდარტი	სტანდარტის მიღწევის შესაძლო/სარეკომენდაციო მტკიცებულებები
სტანდარტი 1 – პროფესიული ცოდნა და სწავლების პროცესში ამ ცოდნის გამოყენება	• მასწავლებლის საგნობრივი კომპეტენციის გამოცდის ჩაბარების დამადასტურებელი ცნობა; • გაკვეთილზე დაკვირვების უკუკავშირი • მასწავლებლის რეფლექსია ახალი/ინოვაციური ცოდნის სასწავლო პრაქტიკაში დანერგვასთან დაკავშირებით; • ახალი/ინოვაციური ცოდნისა და გამოცდილების გაზიარების მიზნით კოლეგებთან სამუშაო შეხვედრების ანგარიში; • ტრენინგის, სამუშაო შეხვედრის, სემინარის, სტაჟირების და სხვა გავლის დამადასტურებელი სერტიფიკაცი და რეფლექსია, თუ როგორ გამოიყენა მიღებული ცოდნა პრაქტიკაში და სხვა.
სტანდარტი 2 – სასწავლო პროცესის დაგეგმვა	გაკვეთილის და თემატური გეგმები, ვერტიკალური გეგმები; ექსტრაკურიკულარული სასწავლო აქტივობების (პროექტები, კლუბები, წრეები და სხვა) გეგმები და სხვა.
სტანდარტი 3 – პოზიტიური სასწავლო გარემოს ფორმირება	სასწავლო პროცესზე დაკვირვების ანგარიშები, მოსწავლეთა და მშობელთა უკუკავშირი და სხვა.
სტანდარტი 4 – სწავლისა და სწავლების მრავალფეროვანი, ძიებაზე ორიენტი- რებული სტრატეგიებისა და სასწავლო რესურსე- ბის მიზნობრივად გამოყენება	საკაკვეთილო პროცესზე დაკვირვების შედეგად კოლეგების და ხარისხის განვითარების ჯგუფის მიერ გაცემული უკუკავშირის ანგარიშები; მასწავლებლის რეფლექსია გამოყენებული მეთოდების ეფექტიანობის შესახებ; მოსწავლეთა უკუკავშირი, მასწავლებლის მიერ შექმნილი რესურსი და სხვა.

სტანდარტი 5 – სწავლების დროს შეფასების გამოყენება	საგაკვეთილო პროცესზე დაკვირვების შედეგად კოლეგების და ხარისხის განვითარების ჯგუფის მიერ გაკეთებული უკუკავშირის ანგარიშები; მოსწავლეთა შეფასების რუბრიკები და დაკვირვების ოქმები; მოსწავლეთა უკუკავშირი; მასწავლებლის რეფლექსია სწავლების დროს შეფასების მეთოდების გამოყენების ეფექტიანობის შესახებ; მოსწავლეთა შედეგების ანალიზზე დაყრდნობით გამოტანილი დასკვნები და მოსწავლეთა პროგრესის ხელშეწყობი სასწავლო აქტივობების დაგეგმვა და რეფლექსია განხორციელებულ აქტივობებზე და სხვა.
სტანდარტი 6 – ეფექტური კომუნიკაციის უნარი	სასწავლო პროცესზე დაკვირვების ანგარიშები, მოსწავლეთა უკუკავშირი და სხვა.
სტანდარტი 7 – პროფესიული პასუხისმგებლობა	შევსებული თვითშეფასების კითხვარი და პროფესიული განვითარების გეგმა; კოლეგებთან პროფესიული თანამშრომლობის აქტივობების განხორციელების შესახებ რეფლექსია; პროფესიული განვითარების აქტივობებში მონაწილეობის დამადასტურებელი სერტიფიკატი და რეფლექსია, თუ როგორ არის შესაძლებელი მიღებული ცოდნის ტრანსფერი პრაქტიკაში; სკოლის განვითარების აქტივობებში ჩართულობის შესახებ რეფლექსია. მოსწავლეთა, მშობელთა და თემის ჩართულობით სოციალური პროექტების განხორციელების გეგმა და რეფლექსია განხორციელების შესახებ; საკუთარი პედაგოგიური პრაქტიკის კვლევის ანგარიში; სკოლის საჭიროებების კვლევის ანგარიში და სხვა.

**საბაზო და საშუალო საფეხურის მოსწავლეებთან
ფოკუსჯგუფის პროტოკოლი**

კმაყოფილების კვლევის მიზანია, მოსწავლეთა უკუკავშირის მიღების გზით, სკოლის მუშაობის ძლიერი და სუსტი მხარეების ანალიზი, არსებული გარემოს გაუმჯობესების მიზნით.

გთხოვთ, იყოთ მაქსიმალურად გულახდილნი. კვლევა ანონიმიურია, შესაბამისად, თქვენი ვინაობა არსად იქნება გამოქვეყნებული.

1. ურჩევდით თუ არა თქვენს მეგობარს თქვენს სკოლაში სწავლას? რატომ?
2. რა მოგწონთ სკოლაში? რატომ?
3. რა არ მოგწონთ სკოლაში? რატომ?
4. რა გიქმნით მოტივაციას ისწავლოთ ესა თუ ის საგანი?
5. რომელი საგნის/საგნების სწავლა გიადვილდებათ თქვენ და თქვენ კლასელებს, და, როგორ ფიქრობთ, რატომ?
6. რომელი საგნის/საგნების სწავლა გიჭირთ თქვენ და თქვენს კლასელებს, და, როგორ ფიქრობთ, რა არის ამის მიზეზი/მიზეზები?
7. რა შესაძლებლობებს გთავაზობთ სკოლა, რათა დაძლიოთ სირთულეები სწავლაში?
8. აღწერეთ თქვენთვის ყველაზე საინტერესო გაკვეთილი (ნებისმიერი საგნის).
9. აღწერეთ ისეთი გაკვეთილი, როგორიც გინდათ რომ გიტარდებოდეთ.
10. იღებთ თუ არა მონაწილეობას გაკვეთილის მიღმა აქტივობებში? კონკრეტულად რომელში?
11. რატომ იღებთ მონაწილეობას/რატომ არ იღებთ მონაწილეობას?
12. გაქვთ თუ არა სკოლაში საკუთარი მოსაზრებების გამოთქმის შესაძლებლობა? რა ფორმით? აღწერეთ მსგავსი შემთხვევები.
13. გაქვთ თუ არა სკოლაში საკუთარი ინიციატივის განხორციელების საშუალება?
14. რას შეცვლიდით სკოლაში, რატომ? როგორ?

საქსტატისტიკური მონაცემების
კითხვარი მოსახლეობისთვის

საგნები მასსიათბედი	ქართული	მათემატიკა	ინგლისური	*****	*****
მისი გაკვეთილები ისეთი საინტერესოა და ბევრის მომცემ დავალებებს ვასრულებთ, რომ ვერც კი გვრჩება დრო გაკვეთილზე როგორ გადის.	ყოველთვის ხანდახან არასოდეს	ყოველთვის ხანდახან არასოდეს	ყოველთვის ხანდახან არასოდეს	ყოველთვის ხანდახან არასოდეს	ყოველთვის ხანდახან არასოდეს
მის გაკვეთილებზე ბევრ ისეთ ინფორმაციას ვიღებ, რაც არც ჩვენს სახელმძღვანელოშია და მოსაძიებლად დაე საკმაოდ რთულია. ეს აძლიერებს ჩემს ინტერესს ამ საგნის მიმართ.	ყოველთვის ხანდახან არასოდეს	ყოველთვის ხანდახან არასოდეს	ყოველთვის ხანდახან არასოდეს	ყოველთვის ხანდახან არასოდეს	ყოველთვის ხანდახან არასოდეს
მასწავლებელი ჩვენთვის გასაგებია ერთ გვიხსნის მასალას. თუ ისეთი სიტყვა ან გამოთქმა გამოიყენა, რაც ჩვენთვის გაუგებარია, განვმარტავს.	ყოველთვის ხანდახან არასოდეს	ყოველთვის ხანდახან არასოდეს	ყოველთვის ხანდახან არასოდეს	ყოველთვის ხანდახან არასოდეს	ყოველთვის ხანდახან არასოდეს
მისი გაკვეთილები მომწონს იმიტომ, რომ ის ჩვენი ამრის გამოთქმის, ფიქრის, აზროვნების, ანალიზის, კლავის, აღმოჩენებისა და საინტერესო დასკვნების გაკეთების საშუალებას გვაძლევს.	ყოველთვის ხანდახან არასოდეს	ყოველთვის ხანდახან არასოდეს	ყოველთვის ხანდახან არასოდეს	ყოველთვის ხანდახან არასოდეს	ყოველთვის ხანდახან არასოდეს
მასწავლებელი გვასწავლის ადვილად როგორ ვისწავლოთ.	ყოველთვის ხანდახან არასოდეს	ყოველთვის ხანდახან არასოდეს	ყოველთვის ხანდახან არასოდეს	ყოველთვის ხანდახან არასოდეს	ყოველთვის ხანდახან არასოდეს

მასწავლებელი მკაფიო და ზუსტ ინ-სტრუქციას გვაძლევს, თუ როგორ უნდა შევასრულოთ დავალები, რაც მიაღწი-ლებს დავალებების შესრულებას.	- ყოველთვის - ხანდახან - არასოდეს	- ყოველთვის - ხანდახან - არასოდეს	- ყოველთვის - ხანდახან - არასოდეს	- ყოველთვის - ხანდახან - არასოდეს	- ყოველთვის - ხანდახან - არასოდეს
მასწავლებელი საშინაო დავალებების და საკლასო აქტივობების შესრულებისას გვაძლევს არჩევანის საშუალებას (მაგ. რამდენიმე დავალებიდან ავირჩიო ერთ-ერთი; დავალება წარმოვადგინოთ სხვადასხვა ფორმით; ინდივიდუალურად ვიმუშაოთ, წყვილში თუ ჯგუფში და ა.შ.)	- ყოველთვის - ხანდახან - არასოდეს	- ყოველთვის - ხანდახან - არასოდეს	- ყოველთვის - ხანდახან - არასოდეს	- ყოველთვის - ხანდახან - არასოდეს	- ყოველთვის - ხანდახან - არასოდეს
მასწავლებელი დროს გაკვეთილზე ისე კარგად ანაწილებს, რომ ყველაფრის გა-კეთებას ვასწრებთ და ჩვენს პასუხებზე კომენტარებს და შეფასებებსაც ვისმენთ მისგან, რაც მენბარება ჩემი შესაძლებ-ლობების უკეთ გაამრებაში და საკუთარი ძალების რწმენის გაძლიერებაში.	- ყოველთვის - ხანდახან - არასოდეს	- ყოველთვის - ხანდახან - არასოდეს	- ყოველთვის - ხანდახან - არასოდეს	- ყოველთვის - ხანდახან - არასოდეს	- ყოველთვის - ხანდახან - არასოდეს
როდესაც მასწავლებელი მაფასებს, მისნის თუ რატომ მივიღე ესა თუ ის ნიშანი	- ყოველთვის - ხანდახან - არასოდეს	- ყოველთვის - ხანდახან - არასოდეს	- ყოველთვის - ხანდახან - არასოდეს	- ყოველთვის - ხანდახან - არასოდეს	- ყოველთვის - ხანდახან - არასოდეს
მასწავლებელი გვიჩივთხება, რამდენად მოგეწონა მისი ჩატარებული გაკვეთი-ლი, გავიგეთ თუ არა ახსნილი, როგო-რი ჩატარებული გაკვეთილი იქნებოდა ჩვენთვის უფრო საინტერესო.	- ყოველთვის - ხანდახან - არასოდეს	- ყოველთვის - ხანდახან - არასოდეს	- ყოველთვის - ხანდახან - არასოდეს	- ყოველთვის - ხანდახან - არასოდეს	- ყოველთვის - ხანდახან - არასოდეს

თან მეგობრული დამოკიდებულება აქვს.მას ჩვენი კარგად ესმის, პატივს სცემს ჩვენს შეხედულებებს, ისმენს ჩვენს აზრს და ითვალისწინებს.	■ ხანდახან ■ არასოდეს	■ ხანდახან ■ არასოდეს	■ ხანდახან ■ არასოდეს	■ ხანდახან ■ არასოდეს	■ ხანდახან ■ არასოდეს
მის გაკვეთილებზე ყველა ბავშვი ჩართულია სასწავლო პროცესში, ყველა მიცემულ დავალებებს ასრულებს. გართობასა და ყურადღების სხვა საქმეზე გადატანას არავინ ცდილობს.	■ ყოველთვის ■ ხანდახან ■ არასოდეს	■ ყოველთვის ■ ხანდახან ■ არასოდეს	■ ყოველთვის ■ ხანდახან ■ არასოდეს	■ ყოველთვის ■ ხანდახან ■ არასოდეს	■ ყოველთვის ■ ხანდახან ■ არასოდეს
მას შეუძლია ხმასაც კი არ აუწიოს და ისეთი დისციპლინა დაამყაროს გაკვეთილზე, რომ ყველაზე ცელქმა ბავშვებმაც კი ვერ მოახერხონ მისთვის ხელის შეშლა.	■ ყოველთვის ■ ხანდახან ■ არასოდეს	■ ყოველთვის ■ ხანდახან ■ არასოდეს	■ ყოველთვის ■ ხანდახან ■ არასოდეს	■ ყოველთვის ■ ხანდახან ■ არასოდეს	■ ყოველთვის ■ ხანდახან ■ არასოდეს
როცა სირთულეების წინაშე აღმოჩნდები ჩემს მასწავლებელს მიმმართავ და ის მზად არის დახმარებისთვის	■ ყოველთვის ■ ხანდახან ■ არასოდეს	■ ყოველთვის ■ ხანდახან ■ არასოდეს	■ ყოველთვის ■ ხანდახან ■ არასოდეს	■ ყოველთვის ■ ხანდახან ■ არასოდეს	■ ყოველთვის ■ ხანდახან ■ არასოდეს
ის არ აღვარებს ბავშვებს ერთმანეთს და გულს არავის სტყენს	■ ყოველთვის ■ ხანდახან ■ არასოდეს	■ ყოველთვის ■ ხანდახან ■ არასოდეს	■ ყოველთვის ■ ხანდახან ■ არასოდეს	■ ყოველთვის ■ ხანდახან ■ არასოდეს	■ ყოველთვის ■ ხანდახან ■ არასოდეს
მასწავლებელმა ზუსტად იცის რა გა- მოგვდის კარგად და რა გუჭირს; იგი გვეხმარება ძლიერი მხარეების გამოვ- ლენასა და სირთულეების დაძლევაში.	■ ყოველთვის ■ ხანდახან ■ არასოდეს	■ ყოველთვის ■ ხანდახან ■ არასოდეს	■ ყოველთვის ■ ხანდახან ■ არასოდეს	■ ყოველთვის ■ ხანდახან ■ არასოდეს	■ ყოველთვის ■ ხანდახან ■ არასოდეს
კლასში ბავშვებს შორის ურთიერთობების გართულების და კონფლიქტების შემთხვევა- ში, მას შეუძლია ისე მოაგვაროს მათ შორის ურთიერთობა, რომ ნაწყენი არავინ დარჩეს.	■ ყოველთვის ■ ხანდახან ■ არასოდეს	■ ყოველთვის ■ ხანდახან ■ არასოდეს	■ ყოველთვის ■ ხანდახან ■ არასოდეს	■ ყოველთვის ■ ხანდახან ■ არასოდეს	■ ყოველთვის ■ ხანდახან ■ არასოდეს

დანართი № 7
კითხვარი მშობლებისათვის

საგანი მახასიათებელი	ქართული	მათემატიკა	ინგლისური		
ამ მასწავლებელმა ზუსტად იცის რა გამოს- დის ჩემს შვილს კარგად და რა უჭირს. მე ვიღებ მისგან სრულყოფილ ინფორმაციას ჩემი შვილის ძლიერი და სუსტი მხარე- ბის შესახებ, რაც მემხარება იმაში, რომ საჭიროების შემთხვევაში, დახმარება გა- ვუწიო ბავშვს მოსალოდნელი პრობლე- მების თავიდან აცილებაში.	- ყოველთვის - ხანდახან - არასოდეს	- ყოველთვის - ხანდახან - არასოდეს	- ყოველთვის - ხანდახან - არასოდეს	- ყოველთვის - ხანდახან - არასოდეს	- ყოველთვის - ხანდახან - არასოდეს
ეს მასწავლებელი მაღალ მოლოდინებს ამჟღავნებს ჩემი შვილისადმი, რაც მას ეხმარება თვითშეფასების უნარის ამაღლებასა და საკუთარი ძალების რწმენის გაძლიერებაში.	- ყოველთვის - ხანდახან - არასოდეს	- ყოველთვის - ხანდახან - არასოდეს	- ყოველთვის - ხანდახან - არასოდეს	- ყოველთვის - ხანდახან - არასოდეს	- ყოველთვის - ხანდახან - არასოდეს
მას შეუძლია ისე მიაწოდოს ბავშვს ახალი სასწავლო მასალა, რომ მან დახმარების გარეშე მოამზადოს საშინაო დავალები.	- ყოველთვის - ხანდახან - არასოდეს	- ყოველთვის - ხანდახან - არასოდეს	- ყოველთვის - ხანდახან - არასოდეს	- ყოველთვის - ხანდახან - არასოდეს	- ყოველთვის - ხანდახან - არასოდეს
ჩემი შვილისთვის ის საკუთარი საგნის კარგად მცოდნე პედაგოგია, რომლის გაცეითილებიც ბავშვებში დიდ ინტერესს იწვევს.	- ყოველთვის - ხანდახან - არასოდეს	- ყოველთვის - ხანდახან - არასოდეს	- ყოველთვის - ხანდახან - არასოდეს	- ყოველთვის - ხანდახან - არასოდეს	- ყოველთვის - ხანდახან - არასოდეს

მას შეუძლია ისეთი პირობების შექმნა გაკვეთილზე, რომ ბავშვმა თავისი შესაძლებლობები მაქსიმალურად გამოავლინოს.	- ყოველთვის - ხანდახან - არასოდეს	- ყოველთვის - ხანდახან - არასოდეს	- ყოველთვის - ხანდახან - არასოდეს	- ყოველთვის - ხანდახან - არასოდეს	- ყოველთვის - ხანდახან - არასოდეს
მას შეუძლია კლასის კარგად მართვა და ისეთი დისციპლინის დამყარება, რომ ბავშვს სასწავლო პროცესში ხელი არ შეეშალოს.	- ყოველთვის - ხანდახან - არასოდეს	- ყოველთვის - ხანდახან - არასოდეს	- ყოველთვის - ხანდახან - არასოდეს	- ყოველთვის - ხანდახან - არასოდეს	- ყოველთვის - ხანდახან - არასოდეს
თუ ბავშვს პრობლემა ექმნება სასწავლო პროცესში, ეს პედაგოგი არ გაურბის პასუხისმგებლობის საკუთარ თავზე აღებას და დამატებითი მეცადინეობებით და/ან ცდილობს სირთულის დაძლევას.	- ყოველთვის - ხანდახან - არასოდეს	- ყოველთვის - ხანდახან - არასოდეს	- ყოველთვის - ხანდახან - არასოდეს	- ყოველთვის - ხანდახან - არასოდეს	- ყოველთვის - ხანდახან - არასოდეს
იგი არის სამართლიანი, ობიექტური, გულისხმიერი. მისი ურთიერთობა ბავშვებთან კეთილგანწყობილ ხასიათს ატარებს.	- ყოველთვის - ხანდახან - არასოდეს	- ყოველთვის - ხანდახან - არასოდეს	- ყოველთვის - ხანდახან - არასოდეს	- ყოველთვის - ხანდახან - არასოდეს	- ყოველთვის - ხანდახან - არასოდეს
შეუძლია შშობელთან აქტიური თანამშრომლობა და პრობლემის მოსაგვარებლად საინტერესო და საემიანი რჩევების მოცემა.	- ყოველთვის - ხანდახან - არასოდეს	- ყოველთვის - ხანდახან - არასოდეს	- ყოველთვის - ხანდახან - არასოდეს	- ყოველთვის - ხანდახან - არასოდეს	- ყოველთვის - ხანდახან - არასოდეს
ამლავენებს მოსმენის და რთული სიტუაციების განმუხტვის კარგ უნარს, როგორც ბავშვებთან, ასევე მშობლებთან ურთიერთობისას.	- ყოველთვის - ხანდახან - არასოდეს	- ყოველთვის - ხანდახან - არასოდეს	- ყოველთვის - ხანდახან - არასოდეს	- ყოველთვის - ხანდახან - არასოდეს	- ყოველთვის - ხანდახან - არასოდეს

დანართი № 8

მშობელთა ბაშოკითხვა

ძვირფასო მშობლებო,

მოცემული კითხვარი ემსახურება სასკოლო საქმიანობის შესახებ, მშობელთა აზრის შესწავლას. კმაყოფილების კვლევის მიზანია, მოსწავლეთა მშობლების/კანონიერი წარმომადგენლის უკუკავშირის მიღების გზით, მუშაობის ძლიერი და სუსტი მხარეების ანალიზი, არსებული გარემოს გაუმჯობესების მიზნით ინტერვენციების დაგეგმვა და განხორციელება.

გთხოვთ, იყოთ მაქსიმალურად გულახდილნი. კვლევა ანონიმიურია, შესაბამისად, თქვენი ვინაობა არსად იქნება გამოქვეყნებული.

მადლობას გიხდით თანამშრომლობისთვის.

კლასი

ზოგადი ბლოკი

1. გთხოვთ, დაასახელოთ ორი რამ, რაც მოგწონთ ჩვენს სკოლაში.
2. გთხოვთ, დაასახელოთ ორი რამ, რის შეცვლასაც ისურვებდით ჩვენს სკოლაში.
3. თავიდან რომ აკეთებდეთ არჩევანს, ისევ ჩვენს სკოლაში შემოიყვანდით თუ არა შვილს?
ა. დიახ; ბ. არა; გ. არ ვიცი.

საგაკვეთილო პროცესი

1. კმაყოფილი ხართ, თუ არა სწავლების ხარისხით?
ა. დიახ; ბ. არა; გ. არ ვიცი.
გთხოვთ, დაასახულოთ თქვენი მოსაზრება პირველი კითხვის პასუხთან დაკავშირებით.
2. გთხოვთ, ჩამოთვალოთ საგანი/ები, რომლის სწავლების ხარისხითაც განსაკუთრებით კმაყოფილი ხართ და განმარტოთ რა არის თქვენი კმაყოფილების საფუძველი?

3. გთხოვთ ჩამოთვალოთ საგანი/ები, რომლის სწავლების ხარისხითაც განსაკუთრებით უკმაყოფილო ხართ და განმარტოთ რა არის თქვენი უკმაყოფილების საფუძველი?
4. თქვენს შვილს ჰყავს თუ არა კერძო რეპეტიტორი?
 - ა. არა; ბ. დიახ.
 მე-4 კითხვაზე დადებითი პასუხის შემთხვევაში, რა მიზეზით გჭირდებათ კერძო მასწავლებლის აყვანა?

არაფორმალური გარემო

1. მონაწილეობს თუ არა თქვენი შვილი კლასგარეშე (ოლიმპიადები, ბანაკები, სპექტაკლები, კონკურსები, პროექტები და ა.შ) აქტივობებში?
 - ა. დიახ; ბ. არა; გ. არ ვიცი.
2. კმაყოფილი ხართ თუ არა მოსწავლეების კლასგარეშე აქტივობებში ჩართულობით?
 - ა. დიახ; ბ. არა.
3. რის გაუმჯობესებას ისურვებდით აღნიშნული მიმართულებით?

მშობელთა ჩართულობა სასწავლო პროცესში

1. კომუნიკაციის რა ფორმას იყენებთ სკოლასთან/ პედაგოგებთან ურთიერთობისას?
 - ა. ე.წ. მშობელთა კრებას;
 - ბ. ელექტრონულ ჟურნალს;
 - გ. ინდივიდუალურ შეხვედრას;
 - დ. სოციალურ ქსელს;
 - ე. ელექტრონულ ფოსტას;
 - ვ. სატელეფონო კავშირს;
 - ზ. სხვა (ჩაწერეთ).
2. აწყდებით თუ არა პედაგოგებთან თანამშრომლობისას რაიმე სიძნელეებს?
 - ა. დიახ;
 - ბ. არა;
 მე-2 კითხვაზე დადებითი პასუხის შემთხვევაში, გთხოვთ განმარტოთ, რა სახის სიძნელეებს წააწყდით.

დანართი № 9
გაკვეთილზე დაკვირვების ფორმა

მასწავლებელი						
საგანი						
თარიღი		კლასი		მოსწავლეთა რაოდენობა/სსმ მოსწავლეთა რაოდენობა		
გაკვეთილის თემა:						
მიმართულება – პოზიტიური სასწავლო გარემოს ფორმირება				შეფასება		კომენტარები და რეკომენდაციები
მახასიათებლები				დიახ	ნაწილობრივ არა	
▪ მასწავლებელი ყველა მოსწავლეს რთავს საგაკვეთილო პროცესში (კითხვების დასმით, დისკუსიით, თვითშეფასებისა და ურთიერთშეფასების გამოყენებით, წყვილებში ან ჯგუფებში შესასრულებელი დავალებებით და სხვ.) ▪ მასწავლებელი უზრუნველყოფს ისეთი სასწავლო გარემოს შექმნას, რომელიც ხელს უწყობს მოსწავლეების ძიების პროცესში ჩართვას და დამოუკიდებელ შემსწავლეებად ჩამოყალიბებას ▪ მასწავლებელი ქმნის მართვის სტრატეგიების გამოყენებით ეფექტიანად მართავს მოსწავლეთა ქცევას ▪ გაკვეთილი მომდინარეობს დინამურად, ტემპი არის ოპტიმალური, დრო გამოყენებულია რაციონალურად/მიზნობრივად						

მიმართულება – სწავლება და შეფასება	შეფასება			კომენტარები და რეკომენდაციები
	დიახ	ნაწილობრივ	არა	
მხასიათებლები ▪ გაცემითილზე გამოყენებული მიდგომები/სტრატეგიები უზრუნველყოფს საგაკვეთილო მიზნის მიღწევას ▪ მასწავლებელი ითვისლისწინებს შემსწავლელთა წინარე ცოდნას, რომელსაც იყენებს ახალი მასალის ასახსნელად ▪ მასწავლებელი ითვისლისწინებს დიფერენცირებული სწავლების პრინციპებს და ათვისების სხვადასხვა ტემპსა და სტილს ▪ მასწავლებლის მიერ გამოყენებული მიდგომები ხელს უწყობს მოსწავლეთა მაღალი სააზროვნო და სოციალური უნარების განვითარებას ▪ მასწავლებლის მიერ გამოყენებული მრავალფეროვანი მიდგომები ხელს უწყობს მოსწავლეთა აკადემიური მოსწრების სტიმულირებას და სწავლის მოტივაციის გაზრდას ▪ მასწავლებელი იყენებს მოსწავლეთა შეფასების ვალიდურ სისტემას და მოსწავლეთა მიღწევებს აფასებს სასწავლო მიზნებთან მიმართებით				

მომართულება – სასწავლო რესურსების ეფექტიანად გამოყენება	შეფასება		კომენტარები და რეკომენდაციები
	დიახ	ნაწილობრივ	არა
მახასიათებლები - მასწავლებელი მოსწავლეებს სთავაზობს საგაკვეთილო მიზანთან შესაბამის პრაქტიკულ მოსწავლეებს – მაგ. ვიდეო, საპრეზენტაციო მასალა, სასარგებლო ბმული და სხვ. - მოსწავლეთათვის მიწოდებული რესურსი საგაკვეთილო მიზნის შესაბამისია - მოსწავლეებისთვის მიწოდებული რესურსი, მათ შორის ციფრული, მოსწავლეთა ასაკის შესაბამისია - მოსწავლეები ჩართულები არიან სასწავლო რესურსის მოძიების და/ან შექმნის პროცესში			
მომართულება – მოსწავლეებთან ეფექტიანი კომუნიკაცია	შეფასება		
მახასიათებლები	დიახ	ნაწილობრივ	არა
- მასწავლებლის მეტყველება არის გამჭვირვალეული პატივისცემით, იგი საუბრობს მოსწავლეთათვის გასაგები ენით - მასწავლებელი იყენებს უკუკავშირის მრავალფეროვან საშუალებებს (გეპირი, წერილი) მოსწავლეთა განმავითარებელი შეფასებისათვის. - მასწავლებელი კორექტულად და ეფექტიანად აწვდის მოსწავლეებს კრიტიკული შენიშვნებს და იყავს კონფიდენციალობის პრინციპებს. - მასწავლებელი ინსტრუქციებს გასცემს სხვადასხვა ფორმით (მაგ. წერილობითი, გეპირი, დემონსტრირებით/მოდელოვებით). - ინსტრუქციები ფორმულირებულია კონკრეტულად, ნათლად, მოსწავლეთათვის გასაგები ენით. - მასწავლებელი სხვადასხვა გზით ამოწმებს რამდენად			

მასწავლებელი ინსტრუქციები მოქმედებს მოსწავლეთათვის

რეფლექსიაში მასწავლებელმა უნდა გაანალიზოს:

- ა. ჩატარებული გაკვეთილის წვლილი მოსწავლეთა მიერ თემატური ერთეულით განსაზღვრული სტანდარტით მისაღწევი შედეგებისა და ცნებების დამუშავებაში.

რეფლექსიის საორიენტაციო შეკითხვები:

1. საგნობრივი სტანდარტით განსაზღვრული რომელი შედეგების მიღწევას და ცნებების/ცნებების დამუშავებას ემსახურებოდა გაკვეთილის ფარგლებში დაგეგმილი აქტივობები და რაში გამოიხატებოდა ეს?
2. ჩატარებული გაკვეთილის შემდეგ, როგორ ფიქრობთ, კიდევ რა მიმართულებითაა მუშაობა საჭირო თემატური ერთეულის ფარგლებში დასახული მიზნის მისაღწევად? რა უნდა გაკეთდეს კონკრეტულად?

- ბ. გამოყენებული აქტივობების, რესურსების და სწავლების სტრატეგიების ეფექტიანობა.

რეფლექსიის საორიენტაციო შეკითხვები:

1. რომელი აქტივობები იყო ეფექტიანი, რა იყო ამის განმაპირობებელი ფაქტორები და რატომ ფიქრობთ ასე?
2. რომელი აქტივობები ვერ განხორციელდა ეფექტიანად და რატომ? რომელი აქტივობების მოდიფიცირება მოხდა და როგორ?
3. საკმარისი იყო თუ არა მოსწავლეთა წინარე ცოდნა დაგეგმილი აქტივობების განხორციელებისთვის? რატომ ფიქრობთ ასე?
4. როგორ შეუწყო ხელი თქვენ მიერ გამოყენებულმა რესურსებმა მოსწავლეების მიერ სასწავლო მასალის გააზრების პროცესს?
5. რა ცვლილებას შეიტანთ რესურსებში მსგავსი გაკვეთილის ჩატარებისას მომავალში?

- გ. მოსწავლეების სწავლის ხელშეწყობისა და მიღწევების შეფასების მიზნით გამოყენებული შეფასების რელევანტურობა.

რეფლექსიის საორიენტაციო შეკითხვები:

1. როგორ დაეხმარა/დაეხმარება თქვენ მიერ გაცემული განმავითარებელი უკუკავშირი მოსწავლეს აქტივობებზე მუშაობისას?
2. რა საჭიროებს გაუმჯობესებას? რა ხარვეზები გამოვლინდა გაკვეთილზე და რა იყო ამის მიზეზი?

სკოლა: _____

კლასი: _____

საგანი: _____

მასწავლებელი: _____

სტანდარტის შედეგები/სამიზნე ცნება/ცნებები: _____

ჩატარების თარიღი: _____

დავალების ფორმა (ქვიზი, პროექტი, კვლევა, პრეზენტაცია,

დისკუსია და ა.შ.): _____

დავალების პირობა: _____

შეფასების კრიტერიუმები

შედეგების ანალიზისას გამოკვეთილი ძლიერი მხარეები:

გასაუმჯობესებელი მიმართულებები, როგორც მთელ კლასში, ისე კონკრეტულ მოსწავლეებთან, თუ ასეთი იყო:

რა კონკრეტულ აქტივობებს, საქმიანობებს გეგმავთ გასაუმჯობესებელ მხარეებზე სამუშაოდ.

ფორმა კრიტიკული რეფლექსიისთვის

შეკითხვა	პროცესში ჩართული პირის დამოკიდებულება
თვითშეფასება	
რა თვალსაზრისით იყავით კრიტიკული მეგობარი დღეს?	
რა კითხვები დაუსვით თქვენს კრიტიკულ მეგობარს დღეს, რათა დახმარებოდით განსხვავებული პერსპექტივის დანახვაში?	
როგორ გაააქტიურეთ მისი აზროვნება დღეს?	
როგორ ვუწყობ ხელს კოლეგას იყოს კარგი კრიტიკული მეგობარი?	
რა შემძლია გავაკეთო სხვანაირად, რათ უკეთესი კრიტიკული მეგობარი ვიყო?	
ურთიერთშეფასება	
რა გზებით დაგეხმარათ კრიტიკული მეგობარი თქვენი პრაქტიკის რეფლექსიაში?	
რა კითხვები დაგისვათ კრიტიკულმა მეგობარმა?	
როგორ გაააქტიურა კრიტიკულმა მეგობარმა თქვენი აზროვნება სხვადასხვა მიმართულებით?	
როგორ მიწყობს ხელს კოლეგა ვიყო კარგი კრიტიკული მეგობარი?	
რას ვურჩევდი კოლეგას, რა შეიძლება გაკეთოს სხვანაირად, რათა უკეთესი კრიტიკული მეგობარი იყოს?	

შეხვედრის თარიღი, დრო და ხანგრძლივობა:	
შეხვედრის ორგანიზატორი/ორგანიზატორები:	
შეხვედრის სამიზნე ჯგუფი	
შეხვედრის მიზანი	
თემები/საკითხები	
შეხვედრის ტიპი (მონიშნეთ ერთ-ერთი)	
საპრეზენტაციო, რეფლექსიური	
შეხვედრის მიზანი	
შეხვედრის მსვლელობა და შინაარსი - რა ძირითად საკითხებს დაფარავთ სამუშაო შეხვედრაზე? - რა ფორმატში ჩატარდება სამუშაო შეხვედრა-აღწერეთ რას გააკეთებთ თქვენ, რა როლი ექნებათ მონაწილე მასწავლებლებს?	
რესურსი	

სასანავლო პროექტის ხარისხის განვითარების პროექტში ჩართული პირების თვითშეფასების ფორმა

შეფასების თარიღი:

სახელი და გვარი:

აქტივობა	შესრულების შესახებ ინფორმაცია – დიახ/არა	მტკიცებულება (მაგ. გადამწერი, უკუკავშირი, გაკვეთილებზე დასწრების განრიგი, კითხვარი, ფოკუსჯგუფის შედეგი და სხვ.)
გაკვეთილებზე დასწრება და კოლეგებისთვის უკუკავშირის გაზიარება		
სხვადასხვა გზით (დინტერესებული პირების გამოკითხვა, ფოკუსჯგუფი, დოკუმენტების შესწავლა და სხვ.) მონაცემების შეგროვება სასწავლო პროცესთან დაკავშირებით		
მიღებულ ინფორმაციაზე დაყრდნობით, რელევანტური აქტივობების დაგეგმვა, განხორციელება და მიღებული შედეგების შეფასება		
საგნობრივი კურსკულუმების დაგეგმვაში მონაწილეობა		
საგნობრივი კურსკულუმების დანერგვის მხარდაჭერა და მონიტორინგი		
საგნობრივი კურსკულუმების გადახედვისა და რევიზიის კოორდინაცია		
სწავლების რელევანტური მეთოდოლოგიისა და რესურსების მოძიება, კოლეგებისთვის გაზიარება და დანერგვის მხარდაჭერა		
კოლეგების მხარდაჭერა პროფესიული საჭიროებების შესწავლასა და რელევანტური აქტივობების დაგეგმვაში (სამუშაო შეხვედრა, კონფერენცია, ტრენინგი, სასწავლო ჯგუფები და სხვ.)		
შოსწავლეთა შედეგების ანალიზზე დაწესდნობით, რელევანტური აქტივობების დაგეგმვა კოლეგებთან ერთად		

საქმიანობის რეფლექსია:

- ა) თქვენი აზრით, რა გამოგივიდათ კარგად მიმდინარე თვეში? რატომ ფიქროთ ასე?
- ბ) საქმიანობაში შექმნილი სირთულებები;
- გ) სირთულების გადაჭრის გზები, რომელიც გამოიყენეთ;
- დ) საკითხები, რომელთა გათვალისწინებასაც გეგმავთ მომდევნო თვეში, მიმდინარე თვის მუშაობის ანალიზის გათვალისწინებით.

დანართი № 15

სასწავლო პროცესის ხარისხის მართვაზე პასუხისმგებელი პირების/გუნდის მიერ სასწავლო წლის განმავლობაში განხორციელებული საქმიანობის რეფლექსიის ფორმა

შეკითხვა	პროცესში ჩართული პირის დამოკიდებულება
რაში გამოიხატებოდა ჩვენი მხარდაჭერა მასწავლებლებისადმი მიმდინარე სასწავლო წელს?	
როგორ შევუწყვეთ ხელი მასწავლებლებს, სწორ თვითშეფასებაში?	
რა პროგრესი გვაქვს სასწავლო პროცესის ხარისხის კუთხით და რა არის ამ პროგრესის მაჩვენებლები?	
რა სირთულებები შეგვექმნა საქმიანობაში და როგორ ვცადეთ მათი მოგვარება?	
რა შეგვიძლია გავაკეთოთ უკეთ მიმდინარე სასწავლო წლის ანალიზის გათვალისწინებით?	

დანართი № 16

სასწავლო პროცესის ხარისხის მანვითარებაზე პასუხისმგებელი პირების სამუშაო ბეგბის ფორმა

შენიშვნა: გეგმაში ორი აქტივობა შეესტულია სანიმუშოდ.

აქტივობა	მიზანი	საჭირო რესურსი	განხორციელების თარიღი	პასუხისმგებელი პირი	შესრულების ინდიკატორი
საგაკვეთილო დაკვირვება	სასწავლო პროცესის ძლიერი და გასაუმჯობესებელი მხარეების გამოკვეთა, პროფესიული საჭიროებების იდენტიფიცირება	საგაკვეთილო დაკვირვების კრიტერიუმები	სემესტრის განმავლობაში (დეტალური ცხრილი გეგმის დაერთვება ყოველი თვის დასაწყისში).	სახელი და გვარი	უკუკავშირის შეესტული ფორმა
მშობლებთან ფოკუსკუფი	სასწავლო პროცესის ძლიერი და გასაუმჯობესებელი მხარეების გამოკვეთა, პროფესიული საჭიროებების იდენტიფიცირება	ფოკუსკუფის გეგმა	დეკემბრის ბოლო, ივნისის ბოლოს	სახელი და გვარი	მშობლებთან ფოკუსკუფის ანგარიში

ძვირფასო მასწავლებლებო,

მოცემული კითხვარი ემსახურება სკოლაში მიმდინარე პროცესების შესახებ მასწავლებელთა აზრის შესწავლას. კმაყოფილების კვლევის მიზანია, მასწავლებელთა უკუკავშირის მიღების გზით, მუშაობის ძლიერი და სუსტი მხარეების ანალიზი, არსებული გარემოს გაუმჯობესების მიზნით ინტერვენციების დაგეგმვა და განხორციელება.

გთხოვთ, იყოთ მაქსიმალურად გულახდილნი. კვლევა ანონიმიურია, შესაბამისად, თქვენი ვინაობა არსად იქნება დაფიქსირებული.

მადლობას გიხდით თანამშრომლობისთვის.

1. როგორ შეაფასებდით ჩვენს სკოლაში შემდეგ მიმართულებას - მოსწავლეთა სასწავლო შედეგები
(1 – გასაუმჯობესებელი, 4 – ძლიერი მხარე)?
2. როგორ შეაფასებდით ჩვენს სკოლაში შემდეგ მიმართულებას – სასწავლო პროცესში ტექნოლოგიების ინტეგრირება
(1 – გასაუმჯობესებელი, 4 – ძლიერი მხარე)?
3. როგორ შეაფასებდით ჩვენს სკოლაში შემდეგ მიმართულებას – მშობლებთან კომუნიკაცია
(1 – გასაუმჯობესებელი, 4 – ძლიერი მხარე)?
4. როგორ შეაფასებდით ჩვენს სკოლაში შემდეგ მიმართულებას – სკოლის ბაზაზე მასწავლებელთა პროფესიული განვითარების შესაძლებლობები
(1 – გასაუმჯობესებელი, 4 – ძლიერი მხარე)?
5. როგორ შეაფასებდით ჩვენს სკოლაში შემდეგ მიმართულებას – სასწავლო პროცესში ინკლუზიურობისა და თანასწორობის უზრუნველყოფა
(1 – გასაუმჯობესებელი, 4 – ძლიერი მხარე)?

6. როგორ შეაფასებდით ჩვენს სკოლაში შემდეგ მიმართულებას – მოსწავლეთა სოციალური და ემოციური კომპეტენციების განვითარება (1 – გასაუმჯობესებელი, 4 – ძლიერი მხარე)?
7. გთხოვთ, დაასახელოთ, რა მიგაჩნიათ სკოლის ძლიერ მხარედ?
8. გთხოვთ, დაასახელოთ, რის შეცვლას ისურვებდით ჩვენს სკოლაში?
9. რა გიწყობთ ჩვენს სკოლაში ხელს, იმუშაოთ ეფექტურად?
10. როგორ ფიქრობთ, თქვენი საქმიანობის ეფექტურობისთვის იღებთ თუ არა საჭირო მხარდაჭერას სკოლაში?
1. დიახ;
 2. არა;
 3. ნაწილობრივ.
11. როგორ ფიქრობთ, თქვენი საქმიანობის ეფექტურობისთვის სკოლაში გაქვთ თუ არა შესაბამისი საგანმანათლებლო ან სხვა ტიპის რესურსი?
1. დიახ;
 2. არა;
 3. ნაწილობრივ.
12. კმაყოფილი ხართ თუ არა ჩვენს სკოლაში მასწავლებლებს შორის არსებული თანამშრომლობითი კულტურით?
1. დიახ;
 2. არა;
 3. ნაწილობრივ.
13. რა სახის მხარდაჭერას ისურვებდით თქვენი საქმიანობის ეფექტიანობის გასაზრდელად?
14. თქვენზე რომ იყოს დამოკიდებული, რა საქმიანობებს განახორციელებდით სკოლაში და რა მიზნით?

გამოყენებული ლიტერატურა

1. ზოგადსაგანმანათლებლო დაწესებულების ავტორიზაციის სტანდარტები <https://eqe.ge/ka/page/static/495/avtorizatsiis-standartebi> (18.04.2024).
2. განათლებისა და მეცნიერების სამინისტრო. „მასწავლებლის პროფესიული სტანდარტის დამტკიცების შესახებ“ საქართველოს განათლებისა და მეცნიერების მინისტრის 2008 წლის 21 ნოემბრის №1014 ბრძანებაში ცვლილების შეტანის შესახებ. www.matsne.gov.ge (23.04.2024).
3. განათლებისა და მეცნიერების სამინისტრო. 2016. ბრძანება ეროვნული სასწავლო გეგმის დამტკიცების შესახებ, № 40/ნ. საქართველო. www.matsne.gov.ge (31.03.2024).
4. ზურაბიშვილი თინათინ. „თვისებრივი მეთოდები სოციალურ კვლევაში“. თბილისი: სოციალურ მეცნიერებათა ცენტრი. 2006.
5. ინასარიძე, მაია და მანანა ბოჭორიშვილი. „სკოლის ბაზაზე მასწავლებელთა პროფესიული განვითარება“. თბილისი: მასწავლებელთა პროფესიული განვითარების ეროვნული ცენტრი. 2014.
6. კირველიძე, მარიკა. „მასწავლებელთა თანამშრომლობაზე მოქმედი ფაქტორები საქართველოს ზოგადსაგანმანათლებლო სკოლებში“. სადისერტაციო ნაშრომი, ილიას სახელმწიფო უნივერსიტეტი, 2024.
7. <https://bte.iliauni.edu.ge/wp-content/uploads/2024/02/danarhi-1-marika-kirvalidze-sadisertatsio-nashrom-1.pdf>.
8. მასწავლებლის პროფესიული სტანდარტი, 2020. <https://matsne.gov.ge/ka/document/view/4841342?publication=0> (18.04.2024).
9. საქართველოს განათლებისა და მეცნიერების მთავანი ეროვნული სტრატეგია – 2022–2032. <https://shorturl.at/lzV69>. (18.04.2024).
10. საქართველოს კანონი ზოგადი განათლების შესახებ. <https://matsne.gov.ge/ka/document/view/29248> (8.05.2024).
11. სკოლის ბაზაზე მასწავლებელთა პროფესიული განვითარება – გზამკვლევი მასწავლებლებისა და დირექტორებისთვის, USAID საბაზისო განათლების პროგრამა.
12. უმაღლესი განათლების ხარისხის უზრუნველყოფა: მიდგომები, გამოწვევები და შესაძლებლობები, სსიპ – განათლების ხარისხის განვითარების ეროვნული ცენტრი, <https://eqe.ge/res/docs/QAHandbook10.12.2019-Final.pdf> (18.04.2024).
13. შუაკაციძე, ბ. ინგოროყვა, ნ. რატიანი, მ. ბარაბაძე, ხ. კვირიკაშვილი, ე. ლოხუანიძე, ს. ნაცვლიშვილი, ნ. „თანამედროვე სკოლის მართვა“, მასწავლებელთა პროფესიული განვითარების ეროვნული ცენტრი. 2021.
14. წულაძე ლია. „რაოდენობრივი კვლევის მეთოდები სოციალურ მეცნიერებებში“. სოციალურ მეცნიერებათა ცენტრი. თბილისი: 2008
15. A Beginner's Guide to Instructional Coaching, Steplab – <https://steplab.co/resources/papers/BP6w3bcs/A-Beginners-Guide-to-Instructional-Coaching> (2022).
16. Alkhawaldeh, Ahmad. "School-Based Teacher Training in Jordan: Towards On-School Sustainable Professional Development." *Journal of Teacher Education for Sustainability* 19, no. 2 (December 20, 2017): 51–68. <https://doi.org/10.1515/jtes-2017-0014>.
17. Barrow, M. & McKimm, J. (2010, April). Assuring and maintaining quality in clinical education. *British Journal of Hospital Medicine*, 71(4), 224–228. <https://doi.org/10.12968/hmed.2010.71.4.47518>.
18. Cuttance, P. (2006). An Evaluation of Quality Management and Quality Assurance Systems for Schools. *Cambridge Journal of Education*, 25(1), 97–108. <https://doi.org/10.1080/0305764950250110>
19. Developing your school with Cambridge A guide for school leaders. UCLES: 2018.
20. <https://www.cambridgeinternational.org/Images/271302-developing-your-school-with-cambridge.pdf>.
21. Goddard, Yvonne L. Roger D. Goddard, and Megan Tschannen-Moran. "A Theoretical and Empirical Investigation of Teacher Collaboration for School Improvement and Student

- Achievement in Public Elementary Schools." Teachers College Record: The Voice of Scholarship in Education 109, no. 4 (April 2007): 877–96. <https://doi.org/10.1177/016146810710900401>.
22. Harris, Alma, and Michelle Jones. "Professional Learning Communities and System Improvement." *Improving Schools* 13, no. 2 (July 2010): 172–81. <https://doi.org/10.1177/1365480210376487>.
23. Heidi Andrade & Ying Du. "Student responses to criteria-referenced self-assessment, Assessment & Evaluation in Higher Education", 32:2. (2007): 159–181, DOI: 10.1080/02602930600801928.
24. Kazemi, Elham, Hala Ghouseini, Eric Cordeiro-Siy, Sam Prough, Elzena McVicar, and Alison Fox Resnick. "Supporting Teacher Learning about Argumentation through Adaptive, School-141 Based Professional Development." *ZDM – Mathematics Education* 53, no. 2 (March 10, 2021): 435–48. <https://doi.org/10.1007/s11858-021-01242-5>.
25. Lestari, R. Idrus, A. Hadiyanto, H. & Sulistiyo, U. (2023, November 10). Implementation of an Integrated Quality Assurance System in Improving Learning Quality. *PPSPD International Journal of Education*, 2(2), 400–407. <https://doi.org/10.59175/pijed.v2i2.140>.
26. Lu, H. L. "Research on Peer Coaching in Preservice Teacher Education – A Review of Literature." *Teaching and Teacher Education* 26 (4). 2010: 748–753.
27. Madunić, Marijan. "Through Growth to Achievement: Report of the Review to Achieve Educational Excellence in Australian Schools – Prikaz Knjige." *Acta Iadertina* 18, no. 1 (August 24, 2021). <https://doi.org/10.15291/ai.3404>.
28. Quality assurance for school development, Guiding principles for policy development on quality assurance in school education, EUROPEAN COMMISSION, 2018.
29. Reinders, H. Phung, L. Ryan, S. Thomas, N. (2023). The key to self-regulated learning: Asystematic approach to maximising its potential. Oxford University Press.
30. Ribas, W. B. (2005, January 1). Teacher Evaluation that Works!! R&L Education. http://books.google.ie/books?id=S4px5uqovf8C&printsec=frontcover&dq=William+B.+Ribas,+Teacher+Evaluation+That+Works,+2001&hl=&cd=1&source=gbis_api.
31. Salgado, J. F. & Táuriz, G. (2014). The Five-Factor Model, forced-choice personality inventories and performance: A comprehensive meta-analysis of academic and occupational validity studies. *European Journal of Work and Organizational Psychology*, 23(1), 3–30. <https://doi.org/10.1080/1359432X.2012.716198>.
32. School Quality Assessment and Assurance Encouraging Self Evaluation, Accountability, Collaboration and Innovation; First Edition 2019, CBSE, Delhi.
33. Spiller, D. (2012). Assessment Matters: Self-Assessment and Peer Assessment, Teaching Development Wāhanga Whakapakari Ako.
34. *unicef საქართველო*.
35. <https://www.unicef.org/georgia/ka/%E1%8B%96%E1%8B%9D%E1%8B%92%E1%8B%90%E1%8B%93%E1%8B%98-%E1%8B%92%E1%8B%90%E1%8B%9C%E1%8B%96%E1%8B%90%E1%8B%97%E1%8B%9A%E1%8B%94%E1%8B%91%E1%8B%98>
36. *unicef საქართველო, მდგრადი განვითარების მიზნები*.
37. <https://www.unicef.org/georgia/ka/%E1%8B%98%E1%8B%93%E1%8B%92%E1%8B%9A%E1%8B%90%E1%8B%93%E1%8B%98-%E1%8B%92%E1%8B%90%E1%8B%9C%E1%8B%95%E1%8B%98%E1%8B%97%E1%8B%90%E1%8B%9A%E1%8B%94%E1%8B%91%E1%8B%98%E1%8B%9B%E1%8B%98%E1%8B%96%E1%8B%9C%E1%8B%94%E1%8B%91%E1%8B%98>
38. Westgard JO, Westgard SA. Quality control review: implementing a scientifically based quality control system. *Annals of Clinical Biochemistry*. 2016;53(1):32–50. doi:10.1177/0004563215597248.
39. Xiao, C. Qiu, H. & Cheng, S. M. (2019, June). Challenges and opportunities for effective assessments within a quality assurance framework for MOOCs. *Journal of Hospitality, Leisure, Sport & Tourism Education*, 24,1–16. <https://doi.org/10.1016/j.jhlste.2018.10.005>.